



letnik XCIX - leto 1997

3



SLOVENSKI ČEBELAR

leto 1873 - pričetek periodičnega čebelarskega tiska na slovenskem



SLOVENSKI ČEBELAR



Št. 3
1. marec 1997
letnik XCVIX

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Jože Babnik: Označevanje matic	65	Jože Babnik: Queens marking	65
ČEBELARJEVA MESEČNA OPRAVILA		BEEKEEPERS CCUPATIONS	
Matija Šerak: Čebelarjeva opravila v marcu	66	Matija Šerak: Beekeepers occupations in March.....	66
Jože Šimec: Čebelarjeva opravila v LR panjih v marcu	69	Jože Šimec: Beekeepers occupations in LR hive in March	69
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
A. Imdorf: Alternativni način nadzorovanja varoe	70	A. Imdorf. Alternative Varroa Control	70
Marjan Debelak: Zanimiv način čebelarjenja za prodajalce čebel in za biološko zatiranje varoe	75	Marjan Debelak: A new interesting way of beekeeping for bilogical extermination of Varroa	75
Jože Rihar: Kako odkriti odporno varoo?	76	Jože Rihar: How to eliminate a resistant Varroa?	76
NAŠI ZNANI ČEBELARJI		OUR WELL KNOWN BEEKEEPERS	
Edi Senegačnik: Moji čebelarški spomini	79	Edi Senegačnik: My beekeepers memories	79
V SPOMIN		IN MEMORIAM	
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM THE SOCIETY LIFE	
Jože Šnajder: Obvestilo čebelarjem	83	Jože Šnajder: A message to beekeepers	83
Lina Frank: Čebelarско društvo Ilirska Bistrica poimenovali po Antonu Žnideršiču	84	Lina Frank: A beekeeper's society Ilirska Bistrica has a new name Anton Žnideršič	84
Jože Žerdin: Pol stoletja čebelarске družine Črenšovci - bo na območju treh občin vnovič zacvetela ajda	85	Jože Žerdin: A half century of beekeepers society Črenšovci	85
Alojz Rupnik: Čebelarstvo na Idriskem	86	Alojz Rupnik: Beekeeping in Idrija region ...	86
ČD Kranjska Gora: Prvi občni zbor ČD Kranjska Gora	87	ČD Kranjska Gora: The first assembly of beekeepers society Kranjska Gora	87
Viktor Kladnik, Urška Levstek: Posavski čebelarji in vinska kraljica in občudovanje Furlanskega čudeža	89	Viktor Kladnik, Urša Levstik: A beekeepers from Posavje and a vine quen	89
Peter Skrt: Tekmovanje za najlepši čebelnjak v občini Ilirska Bistrica	93	Peter Žigon: A beekeepers from Šempeter pri Novi Gorici has celebrated.....	91
		Ivan Skrt: A competition for the most beautiful Beehouse in Ilirska Bistrica region	93
MALI OGLASI		SMALL ADVERTISEMENT	
OBVESTILA		NEWS	

Slika na naslovni strani:

Nagrajeni čebelnjak čebelarja g. Antona Štamcarja iz Gorenje vasi pri Šmarjeških toplicah.



K uspešni prodaji čebeljih pridelkov pripomorejo veliko različni reklamni napisi. To zelo lepo "reklamno tablo", ki je lahko vsem čebelarjem za zgled, je pred svojo hišo postavil znani štajerski čebelar g. Sandi Žvikart iz Slovenskih Konjic. Foto: F. Marolt

OZNAČEVANJE MATIC

dipl. inž. agr. JOŽE BABNIK

Osrednja tema letošnjega letnega posvetovanja je bila kakovost in vpliv matic na pridelek v čebelarstvu.

Ob tem se vprašajmo, koliko teh napotkov upoštevamo v svojih čebelarstvih. Večkrat sem ob predavanjih povprašal navzoče čebelarje, ali označujejo matice. Približno 20 odstotkov je odgovorilo pritrdilno, drugi pa so modro molčali.

Če želimo dobiti jasnejši odgovor o kakovosti matice v družini, moramo izbrati enega od možnih načinov označevanja matic. Če tega ne počnemo, so vse naše ocene matic na trhli podlagi.

Vzroki za to, da označevanje matic ni bolj razširjeno, so nepoznavanje načinov označevanja, pomanjkanje ustreznih pripomočkov (barvnih garnitur) in strah pred sprejemom matice.

Označevanje matic je pogoj za napredno čebelarstvo. To je temelj za izločanje slabih matic, ne glede na starost in uporabo dobrih matic za nadaljnje razmnoževanje.

Starost matic lahko zanesljivo ugotovimo:

- če so označene z barvo ali folijo,
- če jim pristrižemo eno ali obe krili,
- če si označimo spremembo oziroma zamenjavo matice ob rojenju ali opaznem preleganju.

Vsak od omenjenih načinov ima dobre in slabe lastnosti, vendar so med njimi pomembne razlike.

Če se zanašamo na zapiske o spremembah v čebelji družini, ti niso vedno zanesljivi. Zapiski so lahko nepopolni ali pa so spremembe neopazne (tiho preleganje). Ta način je pogosto nedosleden in nas večkrat zapelje v nepopolne ocene kakovosti matic.

Drugi način označevanja je barvanje matic. Za ta postopek potrebujemo zbirko štirih barv, čisti alkohol in kletko za priprtje matice. Za označevanje je po mednarodnem dogovoru za vsako leto izbrana določena barva. Za leto 1997 je bila izbrana

rumena barva. (Zato je tudi zunanji ovitek Slovenskega čebelarja obarvan rumeno.) Sledile bodo zelena, bela in rdeča barva.

Postopka barvanja se učimo najprej na čebelah ali trojih, šele potem pa se lotimo barvanja matic. To so najprej počeli vzrejevalci matic, drugod pa je barvanja manj. Obarvane matice zelo lahko najdemo med množico čebel in tako že po zunanjih znakih ugotovimo, ali je matica živahna in ni poškodovana ali pa so jo morda napadle čebelje uši.

Tretji način označevanja matic je striženje kril. Ta način je med praktiki še najbolj razširjen, ker je preprost in zelo zanesljiv.

Matici pristrižemo krila spomladi drugega leta starosti. Čas striženja sovпада s prvim temeljitim spomladanskim pregledom približno konec aprila ali v začetku maja. Ob striženju obvezno zapišemo starost matice. Ta zapisek nam bo v oporo pri oceni matice v tretjem letu njene starosti, če je že prej nismo zamenjali. Vsaka matica z normalnimi krili nas opozori, da imamo opravka z mlado matico.

Z rednim označevanjem matic se tudi izognemo, da ne zazimujemo starih matic, s tem pa tudi nepotrebnim zimskim izgubam. Ta način označevanja ima poleg vsega tega še eno zelo praktično prednost. V večjih čebelarstvih, v katerih je težko obvladati rojilno razpoloženje, nam pristrižene matice vračajo prve roje. Stara matica namreč ne more zleteti z rojem in navadno pade pred panj, brezmatični roj pa se vrne nazaj v panj.

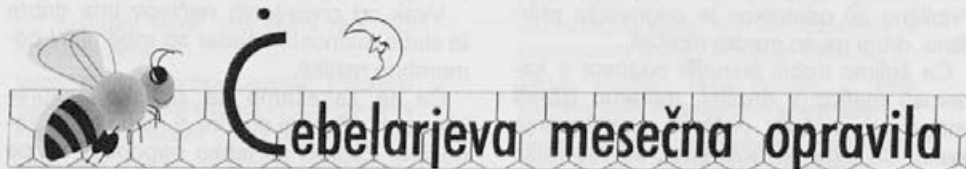
Sam postopek striženja kril pa je takšen:

v obdobju, ko družine še niso popolnoma razvite, dopoldne na robu gnezda na odkriti zalegi zelo lahko najdemo matico. Najbolje je, da jo najprej primemo z desno roko, nato pa jo preprimemo v trikotni objem med levim palcem, kazalcem in sredincem. V takem prijemu matica spodvije zadek navzdol in tako ji lahko varno z ostrimi škarjicami pristrižemo zadnjo tretjino kril. Takoj potem jo vrnemo na sat z zalego. Začetniki naj to opravilo najprej preizkusijo na trojih ali pa naj jim postopek pokaže izkušen čebelar. Pri tem opravilu moramo paziti da matico ne stisnemo preveč. Če delamo to na mizi, ne smemo imeti nepotrebne navlake, niti velikih špranj, pa tudi okno mora biti zaprto.

Ta postopek označevanja vse bolj uporabljajo tudi večja čebelarstva, saj moramo vsaj dvakrat na leto temeljito pregledati družine in ob tem ugotoviti starost matice in njeno vrednost. Pregledamo tudi zdravje zalege, izločimo neprimerno satje in očistimo prizidke, ki ovirajo nemoten pregled družin.

Označevanje matic je eden od temeljnih pogojev za zanesljivo oceno kakovosti matic. Matica ima namreč tolikšen vpliv na letni pridelek, da je poraba časa za označevanje kmalu povrnjena.

Da bi postopek označevanja matic začelo uporabljati čim več čebelarjev, bi bilo dobro pripraviti različna strokovna predavanja pred čebeljnaki ali v njih ter prikazati in preizkusiti postopek označevanja. Takšna predavanja namreč lahko precej vplivajo na napredek v čebelarstvu.



ČEBELARJEVA OPRAVILA V MARCU

MATIJA ŠERAK

Prišel je tako zaželeni prvi pomladni mesec, ko naj bi čebelar opravil prvi poseg v čebelji družini. Mladi čebelarji so navadno radovedni in bi ob količjak toplem vremenu najraje pregledali kar vse družine. Vendar naj raje počakajo! V tem mesecu čebele

še vedno potrebujejo svoj mir, zato temeljiteje pregledamo le tiste družine, pri katerih smo že na bradah ugotovili, da z družino nekaj ni v redu. Takšna znamenja so: čebele so na bradi nemirne, ob lepem vremenu ne prinašajo obnožine, panji so one-

snaženi, če v panju razsajata griža ali no-sema. V prvem primeru gre skoraj gotovo za zimsko izgubo matice. Če je družina še dokaj močna, je gospodarno dodati rezervno družino, kajti zimske čebele, ki še niso negovale mlade zalege, bodo živele dlje od tistih, ki že od vsega začetka novega življenja v panju hranijo ličinke. Če gre za oslabeledo ali celo bolno družino, je nikar ne skušajte reševati, ker je ta družina za to leto izgubljena. Zdravo in čisto satje pospravite, panj očistite in obžgite, nečisto satje pa prekuhajte ali sežgite, saj vosek tako nima primerne cene. Nekoč je bil kilogram voska enak ceni 10 kg medu. V panj vložite novo rezervno družino. S tem pa ne prehitujte, ampak počakajte, da bo družina dovolj živalna, tako da boste lahko dodali še kakšen sat zalege iz druge rezervne družine.

O tem, pri kateri temperaturi lahko opravimo poseg v čebeljo družino, so mnenja različna in govorijo o temperaturi od 8 do 15°C. Sam se držim srednje vrednosti, tj. 12°C, seveda v senci. V nobenem čebelnjaku ne sme manjkati ročna baterija. Z njo bomo že na mrežici zadnjih vratc marsikaj ugotovili, predvsem moč družine in lego gnezda. Marsikatera družina se stisne k steni panja, da izrabi toploto panja sosednje družine. Zgodi se, da je celo zadnji panj pri steni zaležen, vendar je brez hrane, ker je vsa na nasprotni strani. V takšnem primeru moramo nujno poseči v panj, tako da en ali dva nezasedena medena sata odvezamemo in ju namestimo na drugo stran. Zaležene sate pa v istem vrstnem redu preložimo proti sredini. Še vedno se lahko pojavijo nizke temperature in čebele se bodo stisnile na zalego in ne bodo mogle do hrane. Kolikor toliko močne čebele bodo po nekaj toplejših dneh podnice očistile same. Prizidkov na podnicah sploh ne čistimo, razen če moramo nanje položiti testne liste. Čebele jih namreč uporabljajo za čim manj naporno pot do zelenega sata v panju, bodisi da prinesejo obnožino ali celo že medičino. Ko boste odpirali panje, boste ugotovili, da so nekatera vratca in opažni material mokri. V takšnih panjih domuje srednje močna družina, ki se bo do glavne paše še dovolj razvila. Zelo močne družine imajo toliko svoje lastne toplote, da segrevajo opažni

material, slabe družine pa nimajo niti toliko toplote, da bi nastal kondens. Opažni material se lepo posuši, če pustimo ob toplem vremenu zunanja vratca panja za kak dan odprta.

POMLADANSKO DRAŽILNO KRMLJENJE

Kljub svoji majhnosti ima Slovenija kar štiri klimatska območja: obmorsko, alpsko, celinsko in panonsko, zato so različna tudi mnenja, kdaj je treba začeti dražilno krmiti, če je to sploh potrebno. Župnik in čebelar S. Lakmayer v svoji knjigi Umni čebelar iz leta 1908 dobesedno prepoveduje dražilno krmljenje marca. Zdaj je to drugače. Najbolj zagnani bi radi začeli dražilno krmiti že januarja, drugi po sv. Jožefu (19. marec) in tretji po prvem izletno-čistilnem dnevu. V Prekmurju je edina izdatna paša na akaciji, zato moramo imeti čebele pravočasno pripravljene za dober donos. Začetek cvetenja akacije je lahko tri tedne prej ali pozneje, zato moramo začeti dražilno krmiti takoj po nekaj zaporednih izletnih dnevih, vendar ne pred 1. marcem. V Prekmurju sem že 40 let, v tem obdobju pa akacija še nikoli ni cvetela pred 15. majem. Staro pravilo pravi, da je treba začeti čebele dražilno krmiti šest tednov pred pričakovano pašo. Slabih družin ne krmimo. Če v panju ni čebel, ne pomagamo nobeno dražilno krmljenje in tudi najboljša matica ne, zato bomo krmili le tiste družine, ki zasedajo vsaj sedem od desetih satov. Slabe družine lahko stisnemo samo v plodišče, če imamo čebele zazimljene v plodišču in medišču. Sam že dolgo zazimujem čebele v plodišču in medišču, s tem da spodnjo vrsto zazimim v medišču in jo približno 14 dni pred akacijevu pašo preselim v plodišče. Nikoli ne opravim zadnjega točenja, tako da je v nezasedeni polovici panja vedno nekaj medu, čebele pa same varujejo satje pred nadležnimi molji. Hkrati je to tudi dražilno krmljenje, saj čebele ob količjak toplem vremenu obiskujejo to satje. Preizkusil sem že vse načine dražilnega krmljenja: doma narejene in kupljene pogače, ledenec in sladkorno raztopino. Po vseh poskusih sem ostal pri zadnji. Čebel nimam v neposredni bližini doma, zato jih krmim manj pogosto, a tedaj izdatneje. Približno na vsakih pet do sedem dni jim



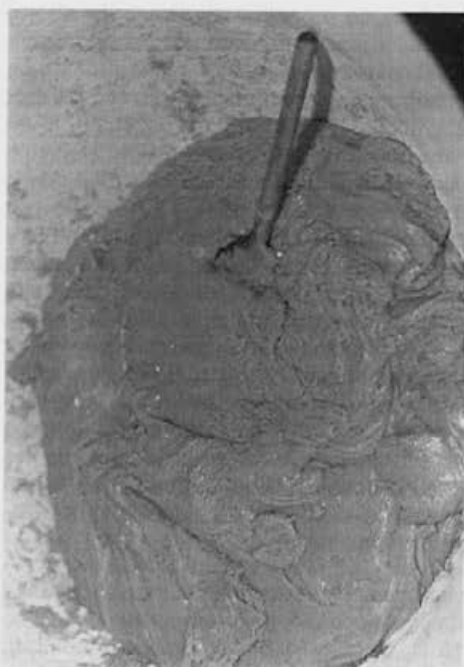
Tako bi morale biti čebele pripravljene na prvo pašo.

dodam 0,75 l raztopine. Prvi obrok je čista sladkorna raztopina v razmerju 2:1, in sicer zato, da se hrana ne bi pokvarila, če je katera družina ne bi sprejela. Naslednjim obrokom, ki so pripravljene v razmerju 1:2, dodam nekaj medu in domača zdravila, npr. pelin in česen. Panji še naprej ostanejo skrbno zapaženi, ker čebele prav v tem obdobju najbolj potrebujejo toploto za ne-



V marcu morajo biti družine še dobro zapažene.

Foto: F. Marolt



Pogače s cvetnim prahom (4%) omogočajo izjemen razvoj družin.

Foto: F. Marolt

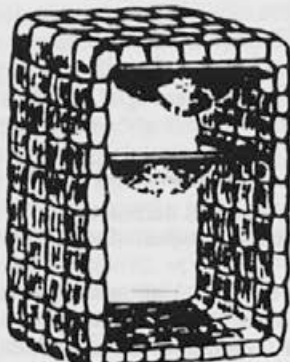
moten in dober razvoj. Prevažalci moramo pristojni veterinarski službi oddati zimske mrtvice na pregled. Druge zadeve v zvezi z zdravstvenim stanjem čebel naj obravnavajo za to pristojni veterinarji.

Zdaj je tudi že čas, da prevažalci razmislimo, na katere paše in kam bomo odpeljali naše čebele na pašo. Manevrski prostor se nam je občutno zmanjšal, odkar imamo svojo državo. Prekmurški čebelarji še posebej pogrešamo izjemno bogata pasišča oljne repice in akacije v bližnji Podravini. Dlje proti jugu smo šli, boljši je bil donos na oljni repici in večji je bil razmik med cvetenjem akacije, tako da smo ponavadi akacijev med točili dvakrat. Tudi v Prekmurju so nekoč sejali oljno repico, vendar ni nikoli izdatno medila, donosi na Dravskem polju pa so bili zadovoljivi. Zdaj oljne repice ne sejejo niti na Dravskem polju niti v Prekmurju, ker bistriška oljarna uvaža nerafinirano olje iz Madžarske. Lahko je načrtovati prevoze na cvetoče paše, nikoli pa ne veš, kje bo zamedil gozd, predvsem pa ne kdaj, zato je skoraj brezpredmetna vnaprejšnja prijava za dodelitev pasišč. To je problem, ki bi ga bilo tre-

ba rešiti na vseh območjih ČZS.

Pričakujemo ugodno toplo pomlad, saj bo ob koncu meseca in v začetku prihodnjega treba opraviti temeljit pregled vseh čebeljih družin.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V NAKLADNIH PANJIH V MARCU JOŽE ŠIMEC



Tudi v tem mesecu si lahko novi ljubitelji čebelarstva sami pripravijo še manjkajočo čebelarstvo opremo, ki jo bodo potrebovali. Z malo dobre volje si nakladni panj lahko naredijo čisto sami, najboljši za ta namen je smrekov les. Pri tem priporočam, da izdelate vsaj pet ali šest panjev z nakladami enakih mer. Izdelavo satnikov lahko poenostavimo tako, da na stranskih letvicah in nosilni letvi ne izdelujemo utorov. Za samo izdelavo potrebujemo načrt nakladnega panja. Pri nas lahko najdemo naslednje tipe nakladnih panjev:

LR standardni panj,

Farrarjev panj,

"jugofar" različnih višin,

Korbarjev panj in

Adlešičev nakladni panj s posebno prežračevalno podnico.

Omenil sem že, da se v začetku marca čebele izdatno očistijo zimskega blata, nato pa znova oblikujejo gručo. Oblika gručice je odvisna od trajanja zime. Takoj, ko skopni sneg, ponavadi nastopi sušno obdobje, zato moramo v bližnji okolici panjev poskrbeti za napajalnike. Ti naj ne bodo preblizu, pa tudi ne predaleč. Posebno močne družine potrebujejo velike količine vode, zato je dobro narediti večji napajalnik. Naredimo ga lahko na različne načine,

vendar se mi zdi spodaj opisani vreden posnemanja.

Na nekoliko poševnem terenu skupljemo meter dolgo in dva metra široko jamo, globoko 10 do 20 cm. Na dno jame - le-to naj bo poševno, damo PVC folijo, nanjo pa nekaj ilovnate prsti in peska ter mah, ki ga nabereemo v gozdu ali bližnji okolici. Na mah položimo dva ali tri nekoliko večje svetlejšje kamne. Po potrebi dolivamo vodo, lahko pa v napajalnik speljemo meteorno vodo s strehe. Ob močnem dežju se napajalnik spira sam, saj deževnica teče čez spodnji rob jame. Če ni snega, se v začetku tega meseca začnejo prvi izleti čebel. Tedaj poškopimo napajalnik z medeno ali sladkorno raztopino, da takoj privabimo čebele na stalno mesto. Napajalnik lahko tudi zasenčimo s kakšno medovito rastlino, da voda v poletni suši ne izhlapi prehitro.

Ta mesec je tudi vedno nekaj lepih sončnih dni in izrabimo jih za bolj temeljit pregled družin. Pregled naj traja čim manj časa. Slabe družine pridružimo močnim in jim začnemo dodajati krmilne pogače. Pogače so lahko z medom ali brez. Dodajamo jih do konca marca. Nato sledi dražilno krmljenje s sladkorno raztopino, in to s posebnimi vedri s prostornino od štiri do pet litrov. Ta plastična vedra imajo na pokrovi luknjice s premerom dva milimetra.

V pokrov izvrtamo vsaj deset luknjic tega premera, tako da bodo imele čebele stalen dotok sladkorne raztopine. Še preden krmilno vedro narobe navezemo na gnezdo, izrežemo na črni PVC foliji, s katero je pokrito, okroglo odprtino, premera posode. Začetek krmljenja družin s sladkorno raztopino priporočam takrat, kadar je temperatura ponoči več dni zapored vsaj devet do deset stopinj Cezija.

Za nakladne panje tudi ugotavljam, da močna neposredna julijska in avgustovska pripeka slabo vpliva na čebele. To je odvisno od tega, kako je postavljeno stojišče oziroma v katero smer so obrnjeni panji. Da čebele zavarujemo, posadimo ne preveč velike sorte sadnih dreves ali druga manjša medovita drevesa, ki so prilagojena našemu podnebjju in naši prsti.

Pri nakladnih panjih je tudi pomembno, da z medovitimi grmovnicami (živo mejo)

uravnamo izlet čebel, tako da se čebele ne zaletavajo v mimoidoče sprehajalce. Pozimi najlaže ugotovimo, ali je stojišče panjev ustrezno, zato bodimo pozorni, ali se sneg na stojišču dolgo zadržuje ali pa na stojišču skopni prej kot drugod.

Pripravimo si vsaj tri zažičene satnike s satnicami za posamezen LR panj, da nas ne preseneti prva izdatnejša paša.

Ker se marca poveča površina zalege v panju, je pomembno, da so vsaj ta mesec družine dobro zavarovane s folijo pred mrzlimi vetrovi, ki v tem času radi pihajo. Hkrati ohranjamo s folijo v panju tudi ugodno mikroklimo. Čeprav je mikroklima v panju že dobro raziskana, jo številni strokovnjaki preučujejo še naprej.



Bolezni čebel

ALTERNATIVNI NAČIN NADZOROVANJA VAROJE

A.Imdorf, J. D.Charrier, C.Maquelin, V.Kilchenmann, B.Bachofen,
Alternative Varroa Control, Federal Dairy Research Institute, Liebefeld (Švica) 1995

Alternativne metode zatiranja varoe uspešno uporabljajo že od samega pojava varoze. Njihova prednost je v tem, da se nam ni treba bati ostankov akaricidov v naših pridelkih. Dolgoročno gledano, si bomo na ta način zagotovili zares kakovosten in zdrav med. To pa je prav gotovo trden razlog za uporabo teh metod.

Na zdajšnji način čebelarjenja je v veliki meri vplivalo bliskovito širjenje Varoe jacobsoni, ki je v nekaj letih zajela praktično celoten svet. Da bi se izognili izgubam čebeljih družin, čebelarji v celotni Srednji Evropi navadno uporabljajo povečini zelo učinkovite piretroidne pripravke. Njihova uporaba je preprosta, zato ne povečuje obsega čebelarjevega dela. Ker pa se v zadnjem času pojavlja vse večja odpornost varoe na ta sredstva (npr. v Italiji), postaja uporaba teh pripravkov dvomljiva. Omenjeni piretroidni akaricidi (perizin, apitol, folbeks) so zares učinkoviti le v obdobju brez zalege. Uporaba teh sredstev zunaj tega časa zelo zmanjša njihovo učinkovitost, zato je treba terapijo ponoviti. Zaradi ponavljanja se hkrati povečuje količina ostankov v vosku, propolisu in ne nazadnje tudi v medu. Med in drugi čebelji pridelki bi na ta način kaj lahko izgubili sloves naravnih, zdravilnih hranil.

Alternativne metode nakazujejo pot iz tega začaranega kroga. Snovi, ki jih uporabljajo, so organske kisline (mravljinčna

mlečna, oksalna) ali sestavine naravnih esencialnih olj (timol). Te snovi so v naravi tudi sicer, nekatere so tudi običajne sestavine medu. Njihova uporaba sodi v širši biološki koncept nadzorovanja varoze. Uporabljamo jih skupaj z drugimi biotehnoškimi ukrepi za zmanjševanje števila varoj, hkrati pa kontroliramo učinkovitost zdravljenja. Organske kisline pri pravilni uporabi ne puščajo nikakršnih ostankov ne v medu ne v vosku. Zdravljenje z esencialnimi olji sicer lahko v prvi fazi nekoliko zviša koncentracije, vendar zaradi stalnega izparevanja to v toksikološkem smislu ni nikakršen problem.

Opisani koncept nadzorovanja varoze je bil razvit in testiran v švicarskih in drugih evropskih čebelarstvih inštitutih, praktično pa preverjen v številnih čebelarstvih, tako v majhnih ljubiteljskih kot v velikih in komercialno usmerjenih, v katerih skrbijo za sto in več družin. Zadnje čase je vse več čebelarstev, ki zavračajo trditev, da ta način zatiranja ni primeren za večja čebelarstva. Ključ do uspeha je popolna integracija alternativnega koncepta v tehnologijo čebelarjenja.

Mravljinčna kislina

- Metoda kratkotrajnih aplikacij (kombinacija uporabe mravljinčne kisline in biotehnoških ukrepov)

Izkušnje so pokazale, da samo uporaba

metode kratkotrajnih aplikacij števila varoj ne zmanjša dovolj. Kljub uporabi te metode se utegne v nekaj letih število pršic tako povečati, da bodo ogrozile obstoj družine. Zato je treba to metodo vedno kombinirati z 2- do 3-kratnim izrezovanjem trotovske zalege. Da pa se zaradi tega ne bi preveč povečal obseg dela v čebelarstvu, je najbolje to opravilo združiti z drugim delom v čebelnjaku.

Pri metodi kratkotrajnih aplikacij majhna količina mravljinčne kisline razmeroma nekontrolirano izhlapi v 6 do 10 urah. V začetku se zaradi tega zelo hitro zviša koncentracija mravljinčne kisline v panju, vendar v šestih urah skoraj vsa izhlapi. Količina uporabljene kisline je povečini odvisna od temperature v panju, vrste panja in moči družine. Kadar vstavljamo oz. razpršujemo kislino od zgoraj, uporabljamo 60-odstotno mravljinčno kislino, 85-odstotno kislino pa moramo obvezno vstavljati od spodaj. S tem sredstvom čebele zdravimo dvakrat do trikrat v enem tednu, celoten postopek pa moramo izvesti dvakrat. Prvič avgusta po končani paši, drugič pa konec septembra.

Na ta način lahko dosežemo tudi do 95-odstotno zmanjšanje števila varoj. Ta rezultat je mogoče doseči, ker mravljinčna kislina ubije tudi nekatere pršice v celicah pokrite zalege. Uspešnost je treba kontrolirati po dveh tednih, in sicer tako, da preverimo število naravno odmrlih varoj. Uporabimo podnico, ki pokriva celoten panj. Priporočamo, da odpadle varoe štejete enkrat na teden. Če vsak dan odpade več kot ena varoa, jih je treba dodatno zatirati z oksalno ali mlečno kislino. Ta problem se navadno pojavlja le pri vnovični okužbi meseca oktobra.

Če uporabljamo mravljinčno kislino v brezpašnem obdobju, ni možnosti, da bi zdravljenje povzročilo povečano vsebnost kisline v medu. Da bi se izognili izgubam matic in čebel, moramo paziti na temperaturo zraka in koncentracijo kisline. Če čebele zdravimo avgusta, jih je tedaj priporočljivo tudi krmiti.

Metoda dolgotrajnih aplikacij po Kramerju

Z metodo dolgotrajnih aplikacij prihrani-

mo veliko časa. Plošče, prepojene z mravljinčno kislino, si pripravimo že pozimi, torej tedaj, ko ima čebelar največ časa za takšna in podobna opravila. Plošče iz mehkih vlaken (pavatex) prepojimo s kislino in shranimo v polivilne vrečke. Če je folija tanjša od 0,15 mm, moramo plošče do uporabe zamrzniti ali shraniti v neprepustno zaprto plastično posodo. Pred uporabo naredimo na foliji luknjice premera 1,5 cm. Njihovo število je odvisno od moči družine, temperature in vrste panja. Najzanesljiveje je, če pred uporabo hlapljivost preizkusimo v eni ali dveh družinah. Avgusta ploščo vstavimo v prazen satnik in ga za teden dni vstavimo v medišče. Po uporabi damo več plošč skupaj v polivilno vrečko in jih spet shranimo v zamrzovalniku. Septembra jih znova uporabimo, le da jih tokrat namestimo na lesene letvice na dno panja. Plošče naj bodo v panju 14 dni, nameščene pa tako, da so vsaj 5 cm oddaljene od zalege. Učinkovitost te metode je odvisna od koncentracije kisline v določenem časovnem obdobju. Zato je treba pred vstavitvijo in po njej ploščo stehatai. Če je na dan izparelo več kot 7 g, lahko pričakujemo 95-odstotno učinkovitost, pri izparevanju več kot 10 g pa celo 97-odstotno zmanjšanje števila varoj. Če izpari manj kot 7 g kisline, je učinkovitost premajhna. V tem primeru je treba spomladi dvakrat ali trikrat izrezati trotovsko zalego ali pa od sredine marca do sredine aprila opraviti še eno zatiranje na enak način kot septembra, le da tokrat uporabimo sveže plošče, ki smo jih prepojili z 250 g mravljinčne kisline. Da se v medu ne bi pojavile povišane koncentracije, je treba zdravljenje opraviti vsaj štiri tedne pred pašo.

Mlečna kislina

V obdobju, ko v družini ni zalege, samo enkratna uporaba mlečne kisline zmanjša število varoj za 80 odstotkov. Kadar zdravimo družine z zalego, je učinkovitost od 20- do 40-odstotna. Zato je treba v tem primeru sredstvo vstaviti vsaj štirikrat, če želimo, da bo stopnja okužbe z varoo v mejah sprejemljivega. Eno zdravljenje moramo v vsakem primeru opraviti novembra ali decembra, ko je v družini najmanj zalege. Kdaj in kako pogosto bomo zdravili, je

Sredstvo	Mravljinčna kisl.-kratka apl.	Mravljinčna kisl. dolga apl.	Mlečna kislina	Oksalna kisl.	Aplife VAR
Aplikacija	nekontrolirano izhlapevanje	kontrolirano izhlapevanje	škropljenje po satnicah	škropljenje po satnicah	počasna kontrolirana evaporacija
Čas uporabe	1. začetek VIII. 2. konec IX.	1. konec VII. začetek VIII: 7 dni 2. konec VIII. začetek X. 14 dni	celo leto, razen v obdobju medenja	od začetka VII. do konca XII. meseca	od sredine VIII. do sredine X. meseca
Št. aplikacij	2-3 na sklop	2	4	2-3	2 v času 4 tednov
Dnevna temp.	več kot 12°C	več kot 12°C	več kot 5°C	več kot 5°C	več kot 12°C
Koncentracija	od zgoraj 60% od spodaj 85%	85 %	15 %	2,1 %	75 % timola
Doze	20-30 ml ena etaža 40-50 ml dve etaži	250 ml	10-16 ml na satnico	6-8 ml na satnico	20 g za 3-4 tedne
Površina za izparevanje	celotna	1,5 luknjic premera 1,5 cm na vsaki str. 2. 10-15 luknjic na vsaki strani			celotna površina
Kontrola uspešnosti, štetje naravnega odpad.	14 poalikacije štejemo 2 tedna do 1 na dan	14 poalikacije štejemo 2 tedna do 1 na dan			14 poalikacije štejemo 2 tedna do 1 na dan
Osebnostna zaščita	zaščitna očala in gumijaste rokavice	zaščitna očala in gumijaste rokavice	zaščitna očala in gumijaste rokavice	zaščitna očala in gumijaste rokavice	zaščitna očala in gumijaste rokavice

odvisno od razvoja varoze (morebitna vnovična okužba) in tudi od pašnih razmer. Vedno pa moramo nadzorovati stopnjo okužbe. Če z metodo štetja naravnega odmiranja preštejemo od pet do deset odpadlih varoj na dan, je treba zatiranje opraviti čim prej. Mlečne kisline ne uporabljamo v obdobju medenja.

V panj jo vnašamo z ročnim razpršilcem (čim bolj drobne kapljice). Na vsako stran sata moramo razpršiti od 5 do 8 ml 15-odstotne mlečne kisline. Da preprečimo vnos prevelike količine kisline v panj, najprej preverimo, koliko pritiskov na razpršilec je 5 - 8 ml. Ker je treba poškopiti obe strani vsakega sata, imamo torej s tem precej dela, zato je ta metoda primerna predvsem za čebelarje z manjšim številom panjev. Pri uporabi mlečne kisline pa pravza-

prav ni problemov z ostanki v medu. Če jo uporabimo novembra, moramo še posebej paziti na pravo količino kisline, saj morebitna prevelika količina lahko povzroči izgubo matice.

Oksalna kislina

Oksalno kislino uporabljamo na enak način kot mlečno kislino, vendar v drugih koncentracijah (30 g prahu oksalne kisline v 1 litru vode) in odmerkih (3 - 4 ml za vsako stran satnice). V družinah brez zalege je učinkovitost zelo velika, celo do 98-odstotna, odstopanja med posameznimi družinami pa so zelo majhna. V družinah z zalego je učinkovitost od 30- do 40-odstotna, zato menijo, da je najprimernejši čas za uporabo november. Če po naravni poti julija odpade več kot ena varoa na dan, je

treba družino zdraviti že po končani avgustovski paši. Če septembra odpade več kot pet varoj na dan, je nujno takojšnje zatiranje. Navadno je za nadzor nad varoo dovolj dvakratno zdravljenje z oksalno kislino. Prav tako se nam ni treba bati ostankov v medu, če kislino uporabljamo pozno poleti oziroma jeseni. Posebno pozornost je treba nameniti uporabi zaščitnih sredstev. Oksalna kislina dražeče vpliva na sluznico, povzroči lahko blago kataralno vnetje oči in suh kašelj, zato priporočamo uporabo zaščitnih očal, maske in gumijastih rokavic. Prav tako je treba med delom čebelnjak dobro zračiti. Ob uporabi omenjenih doz pri čebelah ni opaziti nobenih nezaželenih učinkov.

Tudi pri tem načinu zdravljenja ima čebelar kar precej dela. Dosti primernejša je za enoetažne nakladne panje, saj lahko trije ljudje v eni uri opravijo vse potrebno v 25 panjih.

Kombinacija mravljinčne in oksalne ali mlečne kisline

Obseg dela lahko zmanjšamo s kombinirano uporabo enotedenskega zdravljenja z mravljinčno kislino ali s trikratno kratkotrajno vstavitvijo mravljinčne kisline avgusta in enkratno uporabo oksalne oziroma dvakratno uporabo mlečne kisline novembra. Tak način je primeren tudi za srednje velika čebelarstva. Pri tej metodi združimo učinkovitost mravljinčne kisline v družinah z zalego (80-odstotna) z učinkovitostjo mlečne in oksalne kisline v družinah brez zalege (96 - 98-odstotna). Uporabljamo lahko plošče po Kramerju; iste plošče lahko zapored uporabimo v dveh skupinah družin.

Apilife VAR

Apilife VAR temelji na timolu (76 odstotkov) kot poglaviti sestavini, dodani pa so še evkaliptusovo olje, mentol in kampfora. Črvičaste ploščice, prepajane z 20 g te mešanice, položimo v sredini avgusta za tri do štiri tedne na satje nad zalego, potem pa jih za nadaljnje tri do štiri tedne zamenjamo z novimi. Če ploščice namestimo od spodaj, je njihova učinkovitost precej manjša. Sicer pa je učinkovitost zelo odvisna od klimatskih razmer v panju ozi-

roma v okolju. Kadar so zunanje temperature nižje od 12 stopinj C, se precej zniža tudi učinkovitost. V enoetažnih panjih je ob optimalnih razmerah učinkovitost lahko tudi do 97-odstotna, v dvoetažnih panjih pa je le 90- do 95-odstotna. Uspešnost preverjamo s štetjem naravno odmrlih varoj dva tedna po končanem zdravljenju. Če na dan odpade več kot ena varoa, jih je treba v obdobju brez zalege še dodatno zatirati z mlečno kislino. Če pa nameravamo spomladi izrezovati trotovske zalege, je treba dodatno zdravljenje opraviti, če odpadejo več kot tri varoe na dan. Če ploščice namestimo preblizu zalege, jo bodo čebele odstranile v premeru nekaj centimetrov. Med zdravljenjem se oljne komponente pripravka, ki hlapi, vgrajujejo v vosek. Velika večina le-teh po končanem zdravljenju izhlapi. Koncentracije v medu so od 0,1 do 0,2 mg / kg, na njegov okus pa vplivajo šele koncentracije, višje od 1,1 mg / kg. Tudi tolikšne koncentracije pa z vidika toksičnosti za ljudi niso pomembne ali nevarne.

Timol

Čisti timol je mogoče uporabiti podobno kot apilife VAR. Približno 15 g timola raztopimo v 20 ml alkohola in s tem prepojimo košček gobe. Ko alkohol izhlapi, vstavimo gobo v panj na enak način kot apilife VAR.

Sklep

V članku seveda niso omenjene vse alternativne metode, gre pa za tiste, ki po obsegu dela in s svojo učinkovitostjo omogočajo nadzor nad okužbo z varozo. Zelo pomembno je, da smo pri alternativnem zdravljenju natančni in da metodo, ki jo uporabljamo, prilagodimo svojim panjem in načinu čebelarjenja. Zato jo je dobro preizkusiti pri manjšem številu družin. V fazi vpeljevanja je zelo pomembno, da preverjamo uspešnost zdravljenja. Z dodatnimi biotehnološkimi ukrepi, ki populaciji varoje onemogočajo pretirano razmnoževanje, še dodatno povečamo učinkovitost teh metod ter zanesljivo nadzorujemo populacijo varoe. Ko se odločimo za zdravljenje brez uporabe akaricidov, je zelo dobro, če poskrbimo, da bodo tudi satnice izdelane iz

Tabela 2 : Uporaba mravljinčne, oksalne in mlečne kisline ter Apilife VAR

	Kombinacija tehnologij, ukrepov in uporabe mravljinčne kisline	Metoda dolgotrajnih aplikacij po Kramerju	Mlečna kislina	Oksalna kislina	Kombinacija mravljinčne in oksalne ali mlečne kis.	Apilife VAR
April	Izrezovanje	Izrezovanje				
Maj	Izrezovanje trotovske zalege in / ali tvorba roja	trotovske zalege ali tvorba roja, če je to potrebno				
Junij	roja		Kontrola naravnega odmiranja varoje			
Julij		Kontrola naravnega odmiranja varoje	Enkratno zatiranje z mlečno kislino	Kontrola naravnega odmiranja varoje	Kontrola naravnega odmiranja varoje	Kontrola naravn. odmiranja varoje
Avgust	Mravljinčna kisl. 2-3 kratkotrajne aplikacije	Mravljinčna kisl.: dolgotrajna aplikacija 7 dni	Enkratno zatiranje z mlečno kislino Kontrola naravnega odmiranja varoje	Enkratno zdravljenje, če dnevno odpade več kot 1 varoja	Mravljinčna kislina 3 kratkotrajne aplikac. ali 7dni dolga 1 krat	Vstaveitev 1 tablete 3 - 4 tedne
September	Mravljinčna kisl.	Mravljinčna kisl.: dolgotrajna 14 dni	Enkratno zatiranje z mlečno kislino	Kontrola naravnega odmiranja varoje Enkratno zdravljenje, če dnevno odpade več kot 5 varoj		Vstaveitev 2 tablete 3 - 4 tedne
Oktober	2-3 kratkotrajne aplikacije Kontrola naravnega	Kontrola dnevnega izhlapevanja	Enkratno zatiranje z mlečno kislino v druž. brez zalege	Enkratno zatiranje z oksalno kislino v druž. brez zalege	Enkratno zatiranje z oksalno kislino ali dvakrat z mlečno kisl. v druž. brez zalege	Kontrola naravnega odmiranja varoje
November	odmiranja varoje					Zdravljenje z mlečno ali oksal. po potrebi
Metoda primerna za	Majhna in velika čebelarstva	Majhna in velika čebelarstva	Majhna čebelarstva	Majhna in srednje velika čebelarstva	Majhna in srednje velika čebelarstva	Uporabno v parjih švicarskega tipa, enoletnih

voska brez ostankov akaricidov. Na ta način bomo lahko jamčili, da v naših pridelkih ni škodljivih snovi.

Pred začetkom uvajanja alternativnih metod zatiranja varoe se mora čebelar na to temeljito pripraviti. Izdelati mora načrt,

kako bo te metode vključil v svojo tehnologijo čebelarjenja, in načrt izvajanja kontrole ter si priskrbeti informacije o izkušnjah čebelarjev, ki se s tem že ukvarjajo.

Prevedel in priredil
dr.vet.med. Jože Matavž

ZANIMIV NAČIN ČEBELARJENJA ZA PRODAJALCE ČEBEL IN ZA BIOLOŠKO ZATIRANJE VAROE

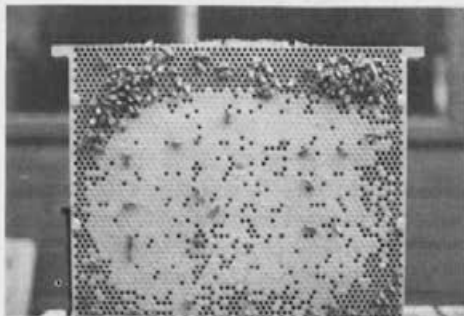
MARJAN DEBELAK

Nemški čebelar Matthias Schmidt je izumil poseben način čebelarjenja, s katerim naj bi popolnoma obvladal rojilno razpoloženje čebeljih družin. Dobiček od čebelarjenja dosega predvsem s prodajo čebeljih družin, narejenih z umetnimi roji. Ob dobrih letinah prodaja tudi med, ki ga pridela jo nekoliko oslabiljena, vendar zelo delavne družine, ki ne podlegajo rojilni lenobi.

Kako to doseže? Pravzaprav zelo preprosto. Med seboj je povezal pridobitne družine iz treh panjev. V njegovem primeru gre za prosto stoječe nakladne panje. Podobno bi lahko naredili tudi v čebelnjaku s panji v skladanici, saj se že tako ali tako stikajo. Tri panje je namreč tesno priključil drugega k drugemu, še prej pa v panjski stranici plodišča, ki se dotika sosednjega panja, pripravil ustrezno odprtino-veho, verjetno opremljeno z matično rešetko.

Povezovalne odprtine so v vseh treh panjih. Tri pridobitne družine v treh doslej ločenih panjih so po tem posegu postale svojevrstna nova, velika trimatična družina.

V tako preurejeni tridružinski enoti se

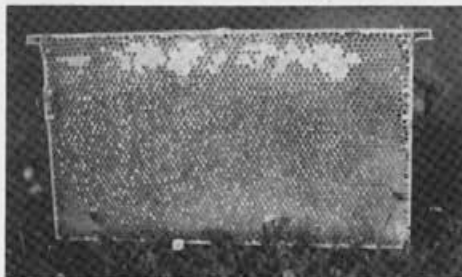


Fotografija je iz reklamne publikacije podjetja, ki prodaja omenjene panje in sate iz plastike.



Čebelarjenje v TRIBIO sistemu omogočajo trije, med seboj montažno spojeni panji. Povezani so s stranskimi vehami, ki so na tistem mestu in takšne velikosti, kot jih poudarjeno prikazuje bela oznaka na fotografiji.

posamezne družine spomladi samostojno razvijejo do vrhunca. Nato čebelar iz srednje družine oziroma panja najprej poišče in pripre matico; le-to ob koncu posega znova vrne v panj. Delo nadaljuje z otrsanjem čebel skozi lijak v poseben panj - narejenec. Ko otrese čebele z vseh satov medišča in plodišča, vrne v panj vse zaležene sate in matico, ostane pa še tudi precej pašnih čebel. Vse mladice ostanejo v narejencu, ki mu čebelar doda mlado matico v matičnici. Tega odpelje primerno da leč ali pa takoj proda.



To ni nič posebnega. To delamo tudi sami, boste rekli. Vendar pa se v teh, med seboj povezanih družinah zgodi nekaj novega. Ker je srednja družina izgubila veliko čebel, med drugim skoraj vse mladice oziroma krmilke, ostala pa ji je vsa zalega, ji pridejo takoj na pomoč mladice - krmilke iz obeh sosednjih družin. Vse tri družine so imele namreč pred opisanim posegom preveč krmilk in te sploh niso več imele dovolj priložnosti za odlaganje mlečka žerkam. Zato je grozila nevarnost, da bi v družini izbruhnilo rojilno razpoloženje.

Z opisanim odvzemom krmilk iz ene družine se je samodejno zmanjšalo število krmilk tudi v obeh sosednjih družinah, saj se je izenačilo v celotni tridružinski panjski enoti. Čez čas - 14 dni ali dlje, pač glede na moč družin, ta postopek čebelar ponovi. To pa je tudi vse delo, ki ga ima s čebelami v zvezi z razvojnimi opravili in protirojilnimi ukrepi. V resnici torej čebelar s tem načinom zmanjša opravila kar za tretjino. "Dela" namreč samo z eno družino, sosednji dve pa pusti pri miru. Po zagotovilih avtorja po tem ukrepu nobena družina ne roji.

Ta način čebelarjenja je omenjeni nemški čebelar poimenoval "TRIBIO sistem", to pa zveni precej po naše. Pobljže sem se z njim seznanil zato, ker tudi sam razmišljam o večmatičnih družinah in protirojilnih ukrepih z razbremenjevanjem "priti-

ska" odvečnega mlečka pri številnih mladiceh - krmilkah na vrhuncu razvoja čebeljih družin.

Ob pomoči urednika Slovenskega čebelarja sem v nemški čebelarški reviji našel oglas o "TRIBIO sistemu" in kmalu potem sem prejel na vpogled brošurico, cenik in video kaseto o tej zadevi. Kogar opisani način zanima, si lahko ogleda omenjeno gradivo na ČZS oziroma pri njeni komisiji za tehnologijo.

Poleg pridobivanja umetnih rojev in preprečevanja rojilne krize je avtor pri TRIBIO sistemu razvil tudi čebelarjenje, pri katerem uporablja posebne sate, v celoti izdelane iz plastike. Avtor trdi, da se iz nekoliko povečanih celic iz teh satov veliko hitreje izležejo močnejše čebele. Zaradi ugodnejših toplotnih razmer naj bi zalega v plastičnem ostenju celic od jajčeca do izležene čebele dozorela že v 17 dneh?!

Če je to res, potem je seveda varoa zelo prizadeta, ker za svoj razvoj potrebuje čim daljši čas pokritih celic s čebeljo zalego. Avtor trdi, da zaradi teh satov v plodišču nima nobenih težav z varoo.

Naša komisija za tehnologijo bo skušala kupiti nekaj teh satov in jih preizkusiti. Poleg tega bomo seveda še naprej pozorno sledili tem in drugim novostim doma in po svetu ter vas o njih obveščali.

KAKO ODKRITI ODPORNO VAROO

prof. dr. Jože Rihar

V obmejnih krajih Primorske in tudi v notranjosti Slovenije je vse več primerov, da čebelarji lani niso bili dovolj pozorni na to, kaj se dogaja v panjih, misleč, da je vse v redu, kot je bilo v minulih letih. Niso se zavedali, da se v njihovih čebeljih družinah množijo varoe, ker vložene fluvialinatne ploščice oziroma trakovi bayvarola nanje niso vplivali oziroma jih niso uničili. Posledica tega je bila vedno večja napadenost zalege dokler končno družina, v kateri je bila le peščica čebel, ni odmrla. Lahko bi pred tem konec avgusta ali septembra na veji opazili "varozni" rojček - zunanje znamenje dogajanja v panju.

Naravno je tudi, da so čebele iz sosednjih družin ali iz sosednjih čebelnjakov pridno praznile

morebitne medne zaloge odmrlih družin. To je bila zadnja faza dogajanja, ki se je verjetno začelo že spomladi ali celo že predlani. Logično je, da so številni čebelarji postali zaskrbljeni, saj so lahko predvidevali, da bo takih primerov v tem in prihodnjem letu še precej več.

Pričakovati je namreč, da se bo "nova" varoa širila podobno, kot se je dosedanja. Prvič so jo pri nas odkrili na Kočevskem leta 1980. Istega leta so jo našli še v šestih čebelnjakih, spomladi 1983 pa že v 471 čebelnjakih in 12.256 panjih. Leta 1984 je Veterinarska uprava ugotavljala, da se je varoa razširila že na območje celotne Slovenije. V zimi 84/85, prvi katastrofalni zimi v Sloveniji, je odmrla

Tudi čebelarji v Kranjski Gori so ponovno zaskrbljeni zaradi varoze.

Foto: J. Mihelič



polovica vseh čebeljih družin in številni čebelnjaki so odtlej opusteli.

Zdaj tj. V zimi 96/97, je v naših panjih stanje približno tako:

- V panjih, v katerih so odporne varoe bodo le-te postopno nadomeščale neodporne in se naglo množile. Čeprav so to zimo čebele še preživele jim spomladi ali preko leta grozi propad, če čebelarji ne bodo ukrepali.
- V naših čebelnjakih pa so tudi družine, ki niso toliko okužene. Za te bodo bolj ali manj zadovoljive fluvalinatne ploščice, ki jih bomo vložili v panje verjetno aprila ali pa šele avgusta. Na testnem vložku bomo našli odpadle zajedavce. Njihovo število pa nas ne sme zavajati, saj nam še prav nič ne pove, ali imamo v panju "nove" varoe in koliko. To nas učijo pretekla izkušnje. Že lani je zahodno od Ljubljane na območju Šmarne Gore prek Dolomitov in tja do Barja, propadlo več kot sto čebeljih družin. Upam pa si napovedati, da se bo to število v Sloveniji letos povzpelo na več tisoč. Možnosti za širjenje varoe so namreč nadvse ugodne:
- Dolgotrajno poletno brezpašno obdobje, v katerem zaradi najmanjšega povoda izbruhne ropanje, nadaljuje pa tihi rop;
- Med hojevo letino 1997/1998 bo na majhnih prostorih prava gneča pripeljanih panjev, zato je vletavanje iz skladovnice v skladovnico običajen pojav.

Kako bomo ukrepali v mesecih marec - april?

Vsaj v vsakem petem, v večjih čebelarstvih pa v vsakem desetem panju, imejmo na podnici folijo,

papir itd. Zavarovan z mrežo. Kot včasih bomo po vložitvi akaricida šteli varoe.

Poleg fluvalinatnih ploščic ali trakov bayvarola imejmo pripravljen še enega od akaricidov, ki se uporabljajo za zatiranje varoze. Na voljo nam je, žal, le majhna izbira. Vsak pa si lahko pripravi timol ali mravljinčno kislino, dobra je tehnična. Poudarimo naj, da lahko tako s timolom kot z mravljinčno kislino ne samo odkrijemo odporne varoe ampak z njima lahko zatiramo varoo celo leto.

Timol lahko uporabimo na več načinov. Navedli bomo tri. Najprej nekaj splošnih priporočil. V obdobju uporabe timola naj bo povprečna dnevna temperatura ozračja več kot 12 oC. Če temperatura ozračja za dalj časa pade pod to temperaturo, je delovanje tega sredstva precej manjše. Učinek na varoe je zadovoljiv, če so čebele v enem oddelku, to je v plodišču AŽ panja ali v eni nakladi LR panja. V tem primeru pogine približno 97% varoj. Naše navodilo velja za marec in prvo polovico aprila, to je vse dotlej, dokler nismo prestavljali oz. dodali novih naklad. Če so čebele prezimile v dveh oddelkih, bi kazalo poskusne panje zožiti na enega. Timol lahko uporabljamo tudi tedaj, ko je v panju zalega ali med. Zlasti v brezpašnih dneh je priporočljivo, da ga vstavimo v panje v poznih popoldanskih urah. Vedeti je treba, da timol čebele nekoliko razburaktivira. Zato slabičem in panjem, ki jih ne uporabljamo za previrjanje, kar najbolj zožimo žrela, da se ne bi pojavilo ropanje. Če se tega bojimo zdravimo z timolom vse družine.

Plošča naj ne bo položena v bližini zalege. V senskem zdravljenju s timolom priporočamo, da

zdravimo z njim šele po dopolnilnem krmljenju). Znano je, da je pri nas v prodaji italijansko sredstvo apilife VAR. Švicarski raziskovalci in praktiki, prav tako tudi Liebig, se strinjajo, da med učinkovanjem omenjenega sredstva in čistim timolom ni nobene razlike oz. da podobne plošče lahko naredimo sami.

Kako ?

1. Domača izdelava plošč s timolom:
S približno 20 ml gorilnega špirita utekočinimo 15 g timola . To raztopino nanesemo na viskozno gobasto krpo, velikosti npr. 30 x 10 x 0,5 cm. Ko špirit izhlapi, jo položimo na plodišče. Ploščo položimo proč od žrela, ulice pa prekrijemo.

1. Timol v prahu. V utore na gornjih letvicah satnikov nanesemo timol zdrobljen v prah, in to tako, da pride na vsako zasedeno ulico po 0,2 gr. (v knjigi "Varoza včel" je to opisano na strani 30-31).

2. Timol v vrečki. Po 8- 10 g zdrobljenega sujemo v platnenetimola na vrečke ali vrečke iz dvojne gaze , velikosti 10 x 10 cm. Položimo jih na matično rešetko AŽ panja, oziroma na satnike k zadnji steni plodiščne naklade.

Ponavadi ne zdravimo čebeljih družin s timolom v razvojnem obdobju, temveč po končani paši, nekako v drugi polovici julija, nato pa po treh tednih še enkrat avgusta.

Mravljinčna kislina.

Poznamo več načinov uporabe te kisline za zatiranje varoe. V obdobju pred uporabo piretroidov so bile najbolj razširjene plošče iz lepenke debele

približno 1,2 mm in velike 23 x 32 cm, prepojene s približno 20 do 25 ml 65 odstotne mravljinčne kisline. Pri nas so bile najbolj razširjene Herlecove plošče. Hlapi kisline ubijajo varoo na čebelah, prav tako pa ubijajo ali poškodujejo zajedavce, tudi pod pokrito zalego. Nekateri naši čebelarji jih uporabljajo že vse odtlej. Plošče polagamo na satnike plodišča. Pri polaganju plošč zgoraj pa je treba upoštevati vrsto dejavnikov in si pridobiti potrebne izkušnje, da bi bil uspeh zadovoljiv.

Tuji raziskovalci in praktiki so preučevali kako bi se izognili hitri visoki koncentraciji mravljinčne kisline v panju, ki je delovala kot "šok" in za daljše obdobje doseči njeno nizko koncentracijo. To lahko dosežemo, če polagamo plošče na podnico (t. Im. Kramerjeve plošče) oziroma , če uporabimo hlapilnike. Več o zdravljenju z mravljinčno kislino glej v prispevku avtorja Jelenca Slovenski čebelar 2/96 stran 38-39, v poročilu Miheliča (1994) Sl. Čebelar 12 str 336- 338 o hlapilniku F. Medja.

Razliko med delovanjem fluvalinata oz. bayvarola in timola ugotovimo po metodi Vesely takole: V panjih z z lihimi številom zatiramo varozo s piretroidi, panje s sodimi števili pa s timolom. Ovrednotimo osip v obeh skupinah panjev. Priporočamo, da to naredite še enkrat jeseni in sicer tako, da panje, ki smo jih prej zdravili s fluvalinatom, tokrat zdravimo s timolom. Varoe štejejo za vsak panj posebej. Rezultate pa si zapišemo. Če so varoe odpadle samo v panjih, kjer smo uporabili timol ali mravljinčno kislino , pomeni, da imamo v panjih odporne varoe na piretroidne in tako do nadaljnjega ne smemo uporabljati več fluvalinata in bayvarola.

ČEBELARJI NABAVITE PRAVOČASNO INVERTNE POGAČE

Prihaja čas spomladanskega krmljenja čebel. Pripravili smo INVERTNE POGAČE , mešanico fruktoze (sadni sladkor) in glukoze (grozdni sladkor) , ki vsebujejo do 95 odstotkov suhe snovi .Po sestavi so najbolj podobne naravnemu medu ter mikrobiološko neoporečne !

IZDELAVA IN PRODAJA

Cardem d.o.o. - Sušnik Marjeta



ČEBELARSKA DRUŽINA "PETER MOČNIK" STUDENCI -PEKRE IZ MARIBORA

Vabi vse čebelarje in prijatelje čebelarstva na SVEČANO AKADEMIJO ob 110 letnici rojstva nestorja Slovenskega čebelarstva g. Petra Močnika.

Akademija bo v SOBOTO 22. MARCA 1997 OB 15. URI V ŠKOFOVSKI AVLI V MARIBORU , Slomškov trg 18.

Organizacijski odbor ČD Peter Močnik



MOJI ČEBELARSKI SPOMINI

prof. EDI SENEGAČNIK (nadaljevanje)

Doma smo napravili skromen čebelnjak za 30 panjev. Navadno so imeli takrat čebelnjaki zadaj za panji premalo prostora za opravljanje čebel. Zato smo mi naredili nekoliko širšega, tako da sem ob oknu lahko postavil mizico in stol. To je bilo potem moje najljubše bivališče, če seveda ni bilo preveč hladno. Tu sem tudi študiral in včasih celo prenočil, če sem moral sobo v hiši prepustiti kakemu gostu. Spominjam se leta 1933, ko sem se pripravljal na maturo. Ves maj je deževalo, in če ne bi čebelicam večkrat postregli s sladkorjem, bi nam pomrle od lakote. Kupljene panje smo potem napolnili, nekaj rojev celo kupili. Ostalo nam je še nekaj kranjičev, ki so rojili in kar nenadoma smo imeli polne vse panje. Nekega dne, ko sem šel iz šole, sem na Krekovem trgu, tam so v tistih letih prodajali sadike sadnih in drugih dreves, kupil lipovo drevesce. Bilo pa je že precej veliko in bal sem se, da se ne bi prijelo. Pa se je. Ponosno sem ga nesel na ramenih skozi belo Ljubljano, v drugi roki pa sem imel torbo s knjigami. Tako sem ob čebelnjak po stari slovanski šegi posadil tudi lipo, ki je dajala prijetno senco in tudi, kot pravi pesnik, "lipa otrokom večerjo je dala". Rastla je in se košato bohotila: zdelo se mi je, da je ona poleg čebel moje največje bogastvo. Kadar koli sem prišel v čebelnjak, me je njeno zelenje vselej razveselilo. Rastla je kar 50 let in bila pravcati okras vrtu tudi potem, ko smo zgradili nov velik čebelnjak in starega ni bilo več. Spominjam se te lipe, pa je zato morda postala moja najljubša tista, ki poje: "Lipa zelenela je..."

Pridno sem obiskoval ljubljanske čebelarje in hodil na predavanja. Takrat jih je pripravljal Anton Žnideršič v svoji tovarni "Pekatete", tam sem spoznal vse znane slovenske čebelarje. No, mladih nas je bilo takrat malo, morda sem bil jaz edini med

njimi, ne spominjam se več. Ljubljanski čebelarji so imeli takrat svojo organizacijo in kmalu so me vključili vanjo kot tajnika, da bi napisal zapisnike njihovih sej. Dobro se mi je zdelo in ponosen sem bil na to. Vsak mesec so imeli potem sejo pri takratnem "Totenbirtu" ali "Nacetu" na Šmartinski cesti. To je bila takrat znamenita ljubljanska gostilna. Takoj ob vhodu je bila na desni strani sobica za kakih 20 gostov. Tam so se pogovarjali naši takratni vodilni čebelarji. Marsikaj so tu sklenili, kar so potem na občnih zborih samo potrdili. Tam sem spoznal Antona Žnideršiča, potem urednika Slovenskega čebelarja Avgusta Bukovca, profesorja Verbiča in Raiča ter vodjo blagovnega oddelka našega društva. Včasih je prišel med nas tudi nekdanji urednik Francišek Rojina pa Mirko Dermelj, tajnik našega društva, včasih pa so povabili tudi župnika Peternela iz Bukovzlaka pri Celju. Med ljubljanskimi čebelarji so takrat sloveli ugledni bratje Babnik, ki so veljali za najbolj izkušene čebelarje. Spominjam se še učenega dr. Milana Podgornika, vendar on ni hodil na naše seje. Vem, da so bili takrat na Štajerskem tudi znani čebelarji: Jurančič, Kirar, Močnik, pa tudi v Celju in okolici jih je bilo precej, najbolj znan je bil župnik Peternel. Naj mi ne zameri nihče, če se tega ali onega ne spominjam več. Na Gorenjskem sta bila znana Jan Strgar in Miha Ambrožič, ne samo zaradi trgovine s čebelami, ampak tudi kot izkušena čebelarja. V Škofji Loki je bil znan Jože Okorn, referent za čebelarstvo pri Banski upravi ter čebelarja Noč in Virmežan. V Grosupljem so bili znani velečebelarj Košak, pa Polič s soprogo, v Novem mestu progovni nadzornik Vales. Veliko je bilo mož, ki so bili takrat stebri naše čebelarske organizacije.

Zanimivi so bili njihovi pogovori. Marsikaj sem slišal, kar mi je prišlo pozneje

prav. Najbolj prepričljiv in originalen je bil urednik Bukovec s svojo spoštljivo brado, sam si je nadel ime stric Matic in se tako tudi podpisoval. Kot sem že omenil, je bil ta mož pravcati ljubljanski original in absolutna čebelarska avtoriteta. Ni dobro opravil tisti, ki mu je kaj oporekal ali se spuščal z njim v debato. Med vsemi temi gospodi je bil najbolj pogumen Žnideršič, ki mu je marsikako povedal, če se ni z njim strinjal. Drugi gospodje so bolj molčali oziroma se niso hoteli spuščati v stvari, ki bi bile spotakljive. O vsem mogočem se je pogovarjalo to učeno omizje in nikdar ni bilo nikomur dolgčas. Profesor Josip Verbič, znani pisec knjige o vzreji matic in spoštovan predavatelj, je v svojem dolenjskem narečju prav modro razpravljaval zlasti o vzreji, tako da mu je moral prisluhniti tudi sam gospod urednik. Opazil sem, da so ga vsi zelo cenili. Kaj pa naj bi bil potem jaz, takrat uboga študentska para? Pisal sem zelo obširne zapisnike vseh teh sej, včasih pa nisem vsega napisal, zlasti ne tistega, za kar bi se moral pozneje opravičevati. Samo enkrat, to je bilo nekaj let pozneje, sem se drznil oziroma ojunatil in povprašal strica Matica, ali bi lahko napisal svoj prvi članek - to bi bil moj prvenec - o prevozu čebel na akacijevu pašo v Subotico. Nekam ljubosumno me je pogledal in strmel vame. Vedel sem, da sem bil zanj kot mladeniški začetnik prava ničla.

Odgovoril je: "Daj no mir, poba, premlad si še, da bi kaj prida skupaj spravil." To je bilo zame dovolj, da nisem nikdar več misli na kakršno koli pisarijo. Bil sem užaljen, da ne bi bil kaj prida napisal. Če sem znal vedno dobro odgovarjati svojim profesorjem na univerzi, potem mi tudi tak članek ne bi delal nobenih težav.

Naj še povem, da so na te sestanke prihajale tudi soproge čebelarskih veljakov. Kar hitro sem opazil, da takrat ti gospodje niso bili tako zgovorni. Niso več naročali kar po pol litrčka takratnega herberštajнца, kot se je dogajalo takrat, kadar so bili brez boljših polovic. Naročali so po en deci vinčka v majhnih vrčkih, ki so bili bolj podobni šilcem za žganje. No, pa spoštljive dame niso niti opazile, da so njihovi možje kar prevečkrat "repetirali" skromne čašice. Tako se jih je skupaj nabralo več kot pa za pol litra. Nihče naj mi ne zameri in reče, da

sem bil že takrat domišljjav. Uglednim ljubljanskim gospem sem bil kot mlad študent očitno všeč. Dejale so, da bi moralo biti med čebelarji takih mladeničev še več. Ponosen sem bil, ko me je neka gospa potrepjala po rami in rekla: "Mladi gospodič, le tako naprej!" Ko danes presojam tiste čase in dogodke, se mi zdi, da so se njene napovedi uresničile. Pri meni je šlo res naprej...

Takrat so imeli železničarji svojo železničarsko čebelarsko organizacijo, ki je imela tudi trgovino s čebelarskimi potrebščinami. Te so lahko njeni člani kupovali tudi na obroke. Vodilni ljudje zadruga so bili tedanji ugledni gospodje na železniški direkciji, šefi postaj in tudi železničarji. Ti veljavni možje so v "bratskem" Beogradu dosegli, da so vsi jugoslovanski čebelarji lahko brezplačno prevažali čebele po železnici. Dobro se še spominjam odločnega šefa ljubljanske železniške postaje Franceta Škofa, saj je bil navdušen čebelar in zelo spoštovan gospod. Nam čebelarjem oziroma prevažalcem je šel vselej na roke. Če se je kaj zapletlo pri prevozih, smo se vselej obračali nanj in vse je bilo takoj urejeno v našo korist. Železničarji, ki niso bili čebelarji, niso nič kaj prijazno gledali na te "povlastice". Včasih so celo ponagajali kakemu čebelarju, ki ni imel s seboj, kot je dejal stric Matic, pravega kolomaza. Kadar je zadonela šefova odločna beseda podkrepjena z bujnimi južnjaškimi cvetkami, takrat je vse utihnilo. Nihče si ni drznil nasprotovati. Predvsem je šlo za tako imenovano "inštradicijo" pri prevozu čebel, ki jo je morala vselej odrediti železniška direkcija. Kolikšno veljavo je imel predsednik in postajenačelnik Franc Škof, dokazujejo besede hudomušnih železničarjev, češ da je železniška čebelarska direkcija on sam.

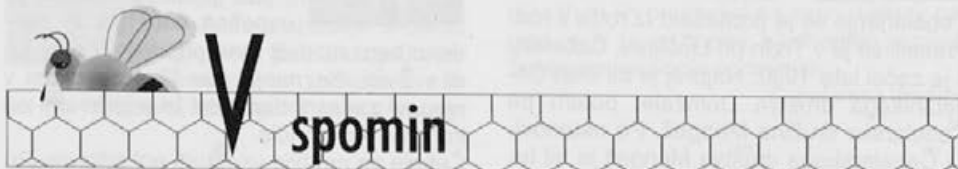
Takrat so naši čebelarji že dolga leta vozili na ajdova pasišča: na Štajersko, Dolensko, Gorenjsko in še kam. Ajdo so sejali vsepovsod, saj so marsikod jedli ajdov kruh, kuhali žgance in pripravljali z njeno moko medeno pecivo in potice. Ajda je takrat tudi dobro medila, bila je pravzaprav naša poglavitna paša. Čebelje družine so se na njej lepo razvile, matice so zalegale, da je bilo ob koncu paše veselje pogledati živalne družine. V panjih je bilo vselej dovolj mladih jesenskih čebel, ki so dobro

prezimile in spomladi odločilno vplivale na razvoj čebelje družine. Seveda so čebele na ajdovi paši nabrale ne samo bogato zimnico, ampak so tudi napolnile medišča. Če le ni bilo suše, je bilo ajdovega medu dovolj tudi za prodajo. Danes, ko se bojujemo za ceneni sladkor, na katerem prezimujejo naše čebele, se nam po pravici kolca po tistih zlatih časih, ko so bila naša polja kot kaka nevesta pokrita s pajčolanom omamno dišečih ajdovih njiv.

Tedanjim prevažalcem sem se pridružil tudi jaz. Imel sem že 40 AŽ panjev in z njimi se je splečalo na pot. Nekaj let sem jih vozil na Krško polje k svojim sorodnikom - stricu Matičku, kjer sem tudi kupil svoje prve čebele v kranjičih. Pri prvem prevozu so me na postaji čakali kar štirje lojtrniki in nanje smo naložili moj dragoceni tovor. Takrat še nismo poznali voz z gumijastimi kolesi ali na ploščatih dir, na katere smo pozneje nakladali svoje panje. Kmalu pa

sem zvedel, da imajo v Krškem že avto-prevoznika. To je bil neki gospod Jesenšek, ki mi je odslej vselej vozil čebele na pasišče in z njega na železniško postajo v Krškem. Menda je bil tudi on čebelar in imel nekaj panjev. Prevozniki vedo, koliko je bilo takrat dela z nakladanjem in razkladanjem panjev. Ne bi rad pisal o tem, kaj vse smo doživljali. Kdo si je takrat mislil, da bomo imeli nekoč prevozne čebelnjake, pri katerih takih utrudljivih del sploh ni več. Naj še omenim, da smo imeli takrat pri različnih prevozih tudi v sosednjih republikah kar precejšnje težave z železničarji. Nikakor jim nisem mogel dopovedati, da so čebele živa bitja in da jih ne smemo voziti podnevi kot kake zaboje, povrh pa še s tovornim vlakom. Omenil sem že, da nam je pri tem vselej pomagal gospod Škof, saj je imel svoje znance tudi na železniški direkciji v Zagrebu.

(nadaljevanje prihodnjič)



JOŽE KRAMAR



Čebelarji ČD "Mlinšek" iz Velenja smo se oktobra lani v Škalah poslovili od našega vestnega čebelarja in predsednika nadzornega odbora Jožeta Kramarja.

Njegova zibel je stekla leta 1934 na Klancu nad

Dobro. Po končani osnovni šoli se je izučil za električarja v Termoelektrarni Šoštanj, nato pa do upokojitve tam delal kot mojster za visokonapetostne naprave. Med svojimi sodelavci je bil znan kot odličen strokovnjak in dober človek.

Jože je od leta 1960 čebelaril z 10 čebeljimi družinami. Zaradi avtoritete, ki jo je imel med nami čebelarji in tudi med krajanji, smo ga izvolili za predsednika nadzornega odbora. Vedeli smo, da bo s svojim delom in znanjem prinesel veliko koristnega v našo družino. Naše in njegove načrte

je presekala kruta usoda. V jesenskem jutru se je kot blisk razširila vest, da Jožeta ni več med nami.

Hvaležni smo mu za vse, kar je storil za čebelarstvo in ohranili ga bomo v prijaznem spominu. Ob zadnjem slovesu v Škalah smo se skupaj s številnimi krajanji Konovega, Škal in Velenja s praporom od njega poslovili tudi čebelarji "Mlinškove" družine.

Čebelarska družina
"Mlinšek" Velenje

ANDREJ KUCLER



Kruta usoda je lani kar dvakrat posegla v naše vrste. Neizprosna smrt nam je oktobra vzela nepogrešljivega člana našega društva Andreja Kuclerja.

Pokojni se je rodil leta 1935 v Polhovem Gradcu in se tam izučil za mizarja.

Leta 1965 se je poročil z Marijo Kozjek. S

skupnimi močmi sta zgradila lepo družinsko hišo, rodili so se jima trije otroci. Pokojnega smo pospremili k večnemu počitku na farno pokopališče v Polhovem Gradcu.

Čebelarji ČD "Dolomiti" Polhov Gradec smo Andreju hvaležni za ves trud in vse delo, ki ga je opravil v našem društvu.

**Čebelarsko društvo
"Dolomiti" Polhov Gradec**

ANTON PRAPROTIK



Oktober lani se je iztekla življenjska pot našemu čebelarju Antonu Praprotniku.

Rodil se je v vasi Pavlovski vrh na Štajerskem in v njegovi družini so od nekdaj skrbeli za čebele.

Čebelarjenje se je prenašalo iz roda v rod. Preselil se je v Trzin pri Ljubljani. Čebelariti je začel leta 1980. Najprej je bil član Čebelarskega društva Domžale, potem pa Čebelarske družine Mengeš. Po ustanovitvi Čebelarskega društva Mengeš je bil tudi njegov prizadevni član. Vsa leta je bil vzoren in vesten čebelar. Za svoje delo v društvu je prejel odličje Antona Janše III. stopnje.

Čebelarji mengeškega društva se mu zahvalujemo za vse njegovo delo. V spominu ga bomo ohranili kot vestnega in skrbnega čebelarja.

**Čebelarsko društvo
Mengeš**

JOŽE PIVK



Mineva skoraj leto, odkar smo se poslovili od našega člana Jožeta Pivka.

Barjanski čebelarji kar verjeti ne moremo, da smo se v prebujajoči pomladi kar dvakrat poslovili od naših članov in da se naše vrste tako redčijo. Bolezen je bila tudi tokrat močnejša od življenja.

Jože je bil več kot 30 let ljubitelj čebel.

Bil je vzoren in požrtvovalen član in odbornik našega društva.

Čebelarstvu je bil neizmerno predan in ni se pehal za materialnimi dobrinami. Z vsem srcem je bil povezan s svojimi drobnimi prijateljicami in z naravo. Turobno bučijo čebele v njegovih panjih, kakor bi vedele, da jih Jože ne bo več videl in da ne bodo več čutile njegove ljubezni, s katero jih je negoval.

**Čebelarsko društvo
Barje**

JOŽE DOLENŠEK



Žalostno je odjeknila novica, da je oktobra lani v 60. letu starosti umrl Jože Dolenšek. Čeprav je živel v Švici, si je doma na Telčah uredil lep vikend in še lepši čebeljak.

Ker je bil v pokoju, je uspešno čebelaril in medeno bero razdelil med prijatelje, nekaj tudi v Švici. Seznanjal nas je z novostmi v njegovi začasni domovini in pripravami na kongres Apimondie.

Čebele so mu bile vse, tudi pol zdravja. Pri njih je našel vse tisto, kar lahko najde le dober in zvest čebelar. Ko bodo spomladi čebele prvič vzletele, Jožeta ne bodo več našle.

Za čebele bo poskrbel njegov najboljši prijatelj Franček. V rodni Sloveniji smo se ob žari z njegovimi posmrtnimi ostanki od Jožeta poslovili številni čebelarji z društvenim praporom, pokopali pa so ga v družinskem krogu v Švici.

**Svet posavskih
čebelarjev**

JOŽE RAŠL

Oktober lani je v 84. letu starosti po hudi bolezni umrl dolgoletni član našega društva Jože Rašl. Po poklicu je bil železničar in vrsto let je služboval zunaj svoje ožje domovine. Na jesen življenja se je vrnil v domači kraj.

Kot napreden in razgledan čebelar je sodeloval v organih upravljanja društva in v Zvezi čebelarskih društev Ptuj.

Bil je zelo delaven, s svojimi idejami in

izkušnjami pa je prispeval k razvoju čebelarstva na ožjem območju mesta Ptuja.

Za njegovo požrtvovalno in nesebično delo mu je društvo podelilo odličje Antona Janše III. stopnje.

Pred dvema letoma mu je umrla življenjska sopotnica in njena izguba ga je tako prizadela, da se mu je zdravje nenehno slabšalo.

V spominu ga bomo ohranili kot dobrega čebelarja in prijatelja.

Čebelarско društvo
Ptuj

STANETU KOGOJU V SPOMIN



Ko so se čebelje družine že pripravljale na zimski počitek, se je nenadoma pretrgala življenjska nit člana naše družine - Staneta Kogoja.

Zadnje obdobje svojega življenja je v prezgodnjem invalidskem pokoju preživel na Dobravici nad Igom; tam si je na-

vel na Dobravici nad Igom; tam si je na-

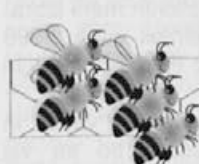
mreč zgradil nov dom in se tja preselil iz Ljubljane. V novem kraju si je poiskal tudi novo vzpodbudo za svoje življenje - čebelje. Prve čebelje družine je prevzel po pokojnem tastu in s tem uresničil tudi svojo dolgoletno željo po čebelarjenju.

Sam jim je zgradil lep dom, ki zdaj krasi jaso sredi dobavških gozdov, košenic in polj. Redkokdaj je za čebele in za njihove družine tako preskrbljeno, kot je zanje poskrbel Stane. Čebele zanj niso bile le pridobitni objekt, gojil jih je iz pristne ljubezni, zato jih je tudi skrbno negoval.

Želja po druženju z drugimi čebelarji ga je privedla tudi med nas, izžanske čebelarje, in v našo čebelarško družino. Njegovo skrb za strokovno čebelarjenje smo posebej cenili, zato smo ga tudi izbrali za podpredsednika naše družine.

V zadnjem, zanj najtežavnejšem obdobju življenja, se je tudi pokazalo, kaj so mu pomenile čebele. Vse do zadnjega je vztrajal pri njih in jih pripravljaj za zimo, njegov pogled pa je že zrl naprej, v prihodnjo pomlad. Takšnega se bomo spominjali.

Čebelarška družina
Ig



Iz društvenega življenja

OBVESTILO ČEBELARJEM

V zadnjem letu se je v nekaterih čebelarstvih pojavila huda napadenost čebeljih družin z varoo. Strokovne ugotovitve pri nas, kot tudi v Italiji in Franciji kažejo na to, da je varoa postala odporna na flumetrin in flumetrol. Takšno odpornost ugotavljamo predvsem na Primorskem, delno pa tudi na Gorenjskem in v okolici Ljubljane. Posledica tega je, da zdravila, ki smo jih pri nas najpogosteje uporabljali (npr. bayvarol, apistan, doma izdelane deščice prepojene s klartanom), verjetno ne bodo več učinkovita. Izbira in nakup dragih a učinkovitih zdravil, že potekata, vendar zaradi njihovega testiranja na terenu za tokratno spomladansko zdravljenje še ne bodo široko dostopna. Zaradi tega obstaja možnost, da bodo čebelarji uporabili tudi amitraz, ki je bil pred leti pri nas uporabljan kot zdravilo proti varozi v obliki lističev za dimljenje imenovani varamit in varolik. Sredstva, ki vsebujejo amitraz in so zdaj dosegljiva na našem tržišču (mitak, taktik), pa niso namenjena za uporabo v čebelarstvu. Čebelarje zato opozarjamo, da so ta sredstva strupena. Strupenost se še poveča, če ta sredstva sežigamo in uporabljamo za dimljenje. Nepravilna količina teh sredstev, in nepravilen način njihove uporabe, sta lahko škodljiva tako na čebelarje, kakor tudi na čebele. Čebelarjem zato resno svetujemo, da se glede zdravljenja varoze obvezno posvetujejo s svojim veterinarjem specialistom za čebelje bolezni.

Komisija za zdravstveno varstvo čebel pri ČZS
Predsednik dr. Jože Šnajder

ČEBELARSKO DRUŠTVO ILIRSKA BISTRICA POIMENOVALI PO ANTONU ŽNIDERŠIČU

LINA FRANK

Čebelarstvo društvo Ilirska Bistrica je imelo konec decembra lani svoj redni letni občni zbor v Knežaku. Kljub mrzlemu vremenu so se zbora udeležili številni člani in člani njihovih družin. Nekatere žene čebelarjev pa so tudi letos tekmovala z medenimi pecivi.

Predsednik društva Ivan Šuštar je v svojem izčrpnem poročilu med drugim poudaril, da je bilo društvo tudi lani zelo dejavno na vseh področjih delovanja. Posebno skrb smo namenili zdravstvenemu varstvu čebel, ureditvi pasišč ter izobraževanju čebelarjev. Finančno stanje v društvu je za zdaj zadovoljivo.

V programu dela in finančnem načrtu za to leto je predvidenih še več aktivnosti, zlasti zato, ker društvo letos praznuje zlati jubilej - 50 let organiziranega delovanja in več kot 100 let čebelarstva na Ilirskobistriškem, poleg tega pa bomo počastili tudi 50. obletnico smrti velikega čebelarja Antona Žnideršiča. Občni zbor je sprejel tudi spremembe in dopolnitve pravil društva ter sklepa o poimenovanju društva po ANTONU ŽNIDERŠIČU, izumitelju AŽ panja.

Osrednje praznovanje s posebnim programom bo junija letos.

Nova osnovna šola v Ilirski Bistrici se imenuje po čebelarju Antonu Žnideršiču. Zato bodo člani društva skupaj z vodstvom šole ob šoli uredili poseben šolski čebelnjak, ob katerem bodo vzgajali mlade čebelarje na šoli, pridelani med bodo uporabili v šolski kuhinji, sam čebelnjak pa bo krasil okolico šole.

Člani društva so ob tej priložnosti izbrali tudi novo vodstvo. Za predsednika so znova izvolili Ivana Šuštarja, saj so bili zadovoljni z njegovim uspešnim vodenjem društva v zadnjih nekaj letih. Prav tako niso pozabili niti na zaslužene člane društva; podelili so jim tri odličja Antona Janše III. stopnje in tri odličja II. stopnje. Štirim članom so podelili posebna priznanja, trem ženam pa praktična darila za najboljšo medeno pecivo.

Društvo je letos prvič razpisalo tudi tekmovanje za najlepši oziroma najbolj urejen čebelnjak ali stojšče z okolico. Posebna komisija je na podlagi različnih meril izbrala za najbolj urejen čebelnjak v letu 1996 čebelnjak Jožeta Iskre iz Ilirske Bistrice in ga za to tudi nagradila.

Pripravili smo tudi družabni večer in kljub zelo mrzlemu večeru so se vsi udeleženci dodobra ogreli.



Novo vodstvo čebelarskega društva.



To so prejemniki odličij A. Janše in priznanj.

POL STOLETJA ČEBELARSKE DRUŽINE ČRENŠOVCI BO NA OBMOČJU TREH OBČIN VNOVIČ ZACVETELA AJDA?

JOŽE ŽERDIN

Čebelarška družina Črenšovci vključuje 31 članov, ki imajo 1.148 čebeljih panjev; med njimi je šest prevažalcev čebel. Člani so iz občin Črenšovci, Turnišče in Odranci in ob koncu minulega leta so praznovali 50-letnico delovanja čebelarške družine, hkrati pa so v Odrancih pripravili tudi letni občni zbor. Ugotovili so, da je bila lani kljub muhastemu vremenu čebelarška letina dokaj uspešna. Lani zgodaj spomladi so čebelarji ob pomoči Gozdnega gospodarstva Lendava v gozdnem revirju Orlovšček pri Bistrici posadili približno 400 mladih lip. Zasadili so jih v vseh treh občinah, predvsem zato, da bi imele čebele doma lipovo pašo, pa tudi zaradi medenja in cvetnega prahu. Vsem članom družine so omogočili zamenjavo 50 odstotkov matice po polovični ceni. Iz blagovnih rezerv so čebelarji dobili 10 kg regresiranega sladkorja na panj. Pri ribniku v Žižkih so za člane organizirali tudi čebelarski piknik. Za svoje delovanje in predvsem za sofinanciranje nalog je družina od občine Odranci dobila 120 tisoč tolarjev. Skratka, vse kaže, da so občine še kako zainteresirane za razvoj čebelarstva, kajti to je veja kmetijstva, ki jo je potrebno še v marsičem dopolniti. V bogati razpravi so čebelarji načeli vrsto vprašanj. Med drugim so opozorili, da je treba več vložiti v delo šolskih čebelarskih krožkov na osnovnih šolah Turnišče, Franceta Prešerna Črenšovci in Preži-

hovega Voranca Srednja Bistrica. Čebelarski krožki so bili nekdanj zelo dejavni, njihovo delo pa je zdaj zamrlo, zato čebelarji pozivajo vodstva šol, naj jih znova ustanovijo. Poudarili so tudi potrebo po sajenju ajde. Čebelarji bodo v to akcijo pritegnili še kmetovalce, kajti pridelek ajde bi bil lahko vsestransko koristen. Povezali se bodo tudi s strokovnjaki pri ŽVZ Murska Sobota. V programu dela za to leto so si med drugim zadali prizadevanja za regresiranje zdravil, organizirali bodo strokovno predavanje ter se udeležili čebelarskega seminarja v Celju. Hkrati bodo tesnejše stike navezali s sorodnimi čebelarskimi družinami na območju pomurske regije. Ob letošnjem jubileju so v svoje vrste sprejeli Jožeta Černelo iz Beltincev. Najstarejši član čebelarške družine, 82-letni Anton Horvat, je predstavil kroniko družine. Poudaril je, da se je organizirano čebelarstvo na območju Črenšovcev začelo 1946. V teh letih so imeli čebelarji vrsto vzponov in padcev, vendar niso vrgli puške v koruzo. Tudi v petdesetih letih, približno leta 1951, so se v čebelarstvu pojavile težave zaradi uporabe pesticidov, kajti že takrat je ajda vedno manj medila. Kmetijska zadruga Črenšovci je od vseh članov in od čebelarjev iz Kobilja odkupovala pridelan med ter ga prodajala delavskim sindikatom. Ob jubileju so na občnem zboru trije člani družine prejeli priznanje Antona



Tudi čebelarji iz ČD Črenšovci so najzaslužnejšim podelili odkrovanja Antona Janše.

Janše tretje stopnje. Prejeli so jih Ivan Hozjan iz Trnja, Štefan Cigan iz Črenšovcev in Franc Fotivec iz Žižkov. Ob koncu

so izvolili vodstvo družine. Predsednik je postal Jože Žalik, tajnik Jože Herbaj, blagajnik pa Jože Tratnjek.

ČEBELARSTVO NA IDRJSKEM

ALOJZ RUPNIK

Petstoletna zgodovina Idrije je znana predvsem po rudarjenju in pridobivanju živega srebra, pa tudi po znameniti idrijski čipki, čeprav je ta nekoliko mlajša. Poleg omenjenih dejavnosti sta se razvijala tudi kmetijstvo in gozdarstvo; vse dejavnosti so se medsebojno dopolnjevale. Kot povsod po Sloveniji so tudi na Idrijskem že zelo zgodaj omenjene čebele. Legenda o škarfarju - najditelju živosrebrne rude - govori, da je takratni gosposki, ki je prišla na ogled, postregel z medom. Prav s čebelarstvom na tem območju želim v tem sestavku seznaniti tudi druge slovenske čebelarje.

Zelo pomembne za razvoj čebelarstva na tem območju so bile prav gotovo razmeroma ugodne pašne razmere za zgodnji pomladanski razvoj, predvsem zaradi velikih površin pomladanske rese. Pozneje je bila paša v sadovnjakih, na travnikih in v gozdovih. Čebelarjenje je bila na kmetijah dodatna dejavnost in s tem tudi dodaten vir zaslužka, rudarjem pa predvsem sprostitvev in oddih po napornem delu v rudniku. Da je bilo čebelarstvo na tem območju v preteklosti precej razvito, nam pričajo številni čebelnjaki na kmetijah, žal, marsikod opuščeni ali pa komaj opazni. To potrjuje tudi zadnji temeljitejši popis iz leta 1989, iz katerega je razvidno, da je bilo na tem območju skoraj dvesto čebelarstev.

Seveda pa so se razmere tudi pri nas

občutno spremenile, in to v škodo čebelarstva. Že same pašne razmere so zelo spremenjene. Še pred petdesetimi leti so bile površine obeh bregov reke Idrije poraščene s pomladansko reso, ta pa je zaradi razgibanega terena dajala čebelam dolgotrajno spomladansko pašo in s tem ugodne možnosti za razvoj. Z opuščanjem kmetijstva, zlasti reje drobnice, so se te površine zarasle z različnim grmovjem, tako da vrbe, dren in javor marsikod že popolnoma nadomeščajo reso. Nič bolje ni v sadjarstvu. Nekoč številne jabolane in hruške propadajo, nihče pa jih ne obnavlja. Češnja, ki je nekakšen mejnik v pomladanskem razvoju čebel, pa je prav v zadnjem času v nevarnosti zaradi ugodnejše cene češnjevega lesa in premajhne kontrole gozdarjev. Tudi travniške paše skoraj ni več, predvsem zaradi zgodnje košnje in intenzivnejšega zatiranja različnih plevelov ter sejanja čistih trav. Ostane nam samo še gozdna paša. Sestava gozda pa se spreminja, in sicer na škodo jelke (hoje), saj je znano, da prav ta vrsta v zadnjih nekaj desetletjih najbolj propada.

Pomemben dejavnik, ki vpliva na manjše zanimanje za čebelarstvo, je prav gotovo pojav različnih čebeljih bolezni, saj te niso obšle našega območja. Razmere lahko primerjamo z drugimi območji po Sloveniji. Največji osip je povzročil pojav varoe,

saj je ob svojem najmočnejšem udaru dobra razredčila število čebeljih družin manj zagnanim čebelarjem, pa tudi zatrla voljo do čebelarjenja.

Brez dvoma je za nazadovanje čebelarstva na idrijsko-cerkljanskem območju kriva tudi neorganiziranost čebelarjev samih. Med leti 1960 - 1980 je organiziranost čebelarjev skoraj popolnoma zamrla, saj so le posamezniki čutili potrebo po napredku in združevanju čebelarjev. Vključevali so se v sosednja društva, to pa ni bilo posebno učinkovito. V Črnem Vrhu nad Idrijo so skušali ustanoviti lastno čebelarško družino Brinov grič, vendar zaradi premajhnega števila članov ni prav zaživela.

Leta 1980 so znova ustanovili Čebelarško družino Idrija in ta je nekako združila čebelarje takratne občine Idrija. Seveda ne morem reči, da smo se združili vsi, saj nekateri pač ne čutijo te potrebe. Nekaj čebelarstev pa je še naprej ostalo včlanjenih v sosednjo družino Trebija na žirovski strani. Čebelarška družina Idrija je imela ob začetku več kot 80 članov, z leti pa je število upadlo, tako da jih je zdaj 64. Vzroki za upada-

nje članstva so podobni kot drugod po Sloveniji: starost čebelarjev, boleznj čebel, ne nazadnje tudi gospodarske razmere. Zdajšnji člani čebelarimo s tisoč do tisoč sto družinami. Večina čebelarjev je ljubiteljskih, čebelarimo pa s pet do dvajset družinami. Čebelarimo predvsem v AŽ panjih, nekateri pa poskusno uvajajo tudi druge panje, bodisi nakladne, Grajševe ali nekakšne omare po zgledu AŽ panev, najde pa se tudi kak kranjič. Le redki med nami se ukvarjajo s prevažanjem čebel.

Vodstvo družine si prizadeva, da bi se razmere v čebelarstvu na našem območju izboljšale. Zato organiziramo predavanja, predvsem o spoznavanju in zatiranju čebeljih boleznj. Organiziramo tudi izlete, na katerih spoznavamo delo znanih in uspešnih čebelarjev po vsej Sloveniji. Nekaj je tudi sodelovanja s šolami, predvsem v Idriji. Pogrešamo pa ljudi, ki bi bili pripravljeni delovati kot mentorji čebelarskih krožkov v šolah, torej pri izobraževanju mladih. Upam, da jih bomo pritegnili za to delo, sicer bo prihodnost čebelarstva vedno bolj ogrožena. Če ne bo mladih, energije polnih ljudi, tudi v čebelarstvu ne bo napredka.

PRVI OBČNI ZBOR ČEBELARŠKEGA DRUŠTVA KRANJSKA GORA

Decembra lani je imelo Čebelarško društvo Kranjska Gora svoj prvi redni letni občni zbor. Po združitvi dveh čebelarskih družin v Gornjesavski dolini, to je Čebelarske družine M. Ambrožič iz Mojstrane in Čebelarske družine Kranjska Gora v Čebelarško društvo Kranjska Gora (le-to je bilo ustanovljeno na priporočilo občine in v skladu z novim zakonom o društvih tudi registrirano), so se čebelarji znašli pred novim izzivom. Zavedajoč se pomembnosti neokrnjene narave, želijo tudi s svojo dejavnostjo poudarjati čedalje bolj iskane kvalitete, ki jih dolina lahko ponudi sodobnemu človeku. Zavedajo se, da nobena stvar ne steče sama, potrebnega bo veliko dela, upajo pa, da bodo zastavljene naloge in cilje ob pomoči občine Kranjska Gora in Kmetijsko pospeševalne službe ter predvsem z večjo lastno aktivnostjo tudi uresničili.

Nova organiziranost čebelarjenja omogoča, da bodo že prej zastavljene cilje lažje dosegli. Zastavljenih ciljev ne bo mogoče uresničiti čez noč, saj so odvisni tudi od drugih dejavnikov. Tako na primer za pridelovanje

zdrave hrane v Sloveniji še ni nikakršnih predpisov, odprto je vprašanje sodelovanja s sosednjimi avstrijskimi in italijanskimi deželami o pridelavi boljše hrane, med to pa sodi tudi med. Predstavnica Kmetijsko pospeševalne službe z Bleda ga. Majda Lončnar, pristojna tudi za občino Kranjska Gora, trdi, da je naše nekaj več, na kar moramo biti vsekakor ponosni, hkrati pa je naša naloga tudi to, da več zdrave hrane ponudimo kot dodatno turistično ponudbo čedalje bolj zahtevnemu turistu.

Čebelarji vidijo realne možnosti tudi v oživitvi vzreje matic, saj so za to dane vse naravne razmere, ne manjka pa tudi znanja. V svoji sredi imajo znane čebelarske strokovnjake, npr. g. Koplana iz Dovjega in g. Gregorija iz Podkorna, da zgodovinskih dejstev sploh ne omenjamo. Znano je, da so znani čebelarji s tega območja, na primer Ambrožič, Vilfan in drugi, izvažali matice žlahtne kranjske pasme po vsem svetu.

**Čebelarško društvo
Kranjska Gora**



Novoustanovljeno čebelarstvo se je predstavilo na Borovškem sejmu v Kranjski Gori. V ospredju je folklorna skupina iz Mojstrane

Foto: M. Meglič



Pogled na stojnico od blizu.

Foto: M. Meglič



Predsednik društva g. Franci Kraševc je predstavil program dela.



Delovno predsedstvo pa je prevzel g. prof. Janez Gregori.

Foto: M. Meglič

POSAVSKI ČEBELARJI IN VINSKA KRALJICA

VIKTOR Kladnik, URŠA Levstik

Čebelarji smo bolj kot ne samotarji pri svojem delu, čebelarjskih prireditvev ni veliko, kljub temu pa v društvu enkrat na leto organiziramo čebelarjski izlet.

Maja lani smo se sevniški in leskovški čebelarji odpeljali v Metliko na "Vinsko vinogred". Bil je semanji dan, na gradu je bila degustacija vin, razstava trsničarstva, čipk in pisanic ter gasilska razstava. Izbirali so tudi prvo vinsko kraljico. Očarljiva Lidija Mavretič je zaželela čebelarjem prijetno počutje in nazdravila s kozarcem rujnega iz Metlike. Nadaljevali smo pot v metliško vinsko klet. Čakal nas je enolog, nam razkazal velikanske sode in velikansko prešo ter povedal, kako zori metliška črnina. Ker je odpadel ogled družinskega čebelarstva Mirka Pavlina, smo se odpeljali proti Jankovičem.

Pričakal nas je družinski poglavar Boris Raztresen v laneni obleki, oblikovani pred sto leto in narejeni pred tridesetimi leti. Bradati gospodar je imel še lanen klobuk, nogavice iz ovčje volne in čevlje iz ličkanice. Boris ima kmečki turizem, zato goji tudi konje in pridelava nekaj lanu za prikaz trenja, česanja, predenja in tkanja platna. Ogleдали smo si še slikarsko galerijo in barvanje belokranjskih pisanic. Videli smo tudi razstavljene pridelke Mirka Pavlina. Ob koncu so nam prikazali še tkanje na sto let starih statvah. Polni vtisov in malce nostalgični smo se napatili v Borisovo gostilno, da bi

si privezali dušo z dobro kapljico in okusnim jagenjčkom, da o drugem, s čimer so obložili belokranjsko mizo, niti ne govorimo. Dobro razpoloženi smo se odpeljali v vasico Rosalnice. Ni Belokranjca, ki ne bi vedel za Tri fare, čeprav je pozabil Boga in božje zapovedi. Ta vas ima svoje ime po "rusalijah", to pa v staroslovanskem jeziku



Posavski čebelarji in čebelarke v metliški vinski kleti.
Foto: Franci Marolt



Pri Franciju Šivicu smo si v njegovem muzeju ogledali tudi zanimive fotomontaže s čebelami, ta ima naslov "čebela za med in meso".
Foto: F. Šivic



Posavski čebelarji pri g. Šivicu.

pomeni zažiganje kresov na grobu pokojnikov. Domov smo se odpeljali veseli, zadovoljni in hvaležni Janezu Levstiku in Martinu Frankoviču za skrbno pripravljen izlet, na katerem smo spoznali del zgodovine, etnologijo in kulinariko belokranjskega območja.

OBČUDOVANJE FURLANSEGA ČUDEŽA

Avgusta smo se sevniški čebelarji odzvali povabilu krškega čebelarskega društva, da si skupaj ogledamo čebelarski turizem Franca Šivica in občudujemo furlanski čudež. Gostitelj Franc Šivic je s svojo ženo pionir čebelarskega turizma na Slovenskem. S svojim znanjem in govorniškimi sposobnostmi znata obiskovalcem razumljivo in zanimivo predstaviti svet čebel. Tekoče govorita več tujih jezikov in sta tu-

di uspešna poslovneža firme Silva Apis. Franček, sicer znan po vsej Sloveniji in svetu, je srednje velik čebelar s petdesetimi družinami, ki jih prevaža v posebnem zabojniku. Tako jim preskrbi štiri paše: dvakrat akacijo, lipo in zanesljivo mano na škržatu. Preskušali smo lipov in škržatov med in pili medico, soproga pa nam je skuhalo odlično kavo. Da je Franček res odličen čebelarski strokovnjak in fotograf, pričajo številne mednarodne nagrade in odličja. Za prvo prvoaprilsko šalo čebelje velikanke je prejel zlato odličje na Apimondiji v Lozani. S prodajo medu in varozo nima velikih težav, kljub temu pa je letos zdravil čebele z mravljinčno kislino. Zdaj načrtuje, da bo svoj čebelarski muzej obogatil z razstavo miniaturnih slovenskih čebeljakov in novimi fotografijami. Odpeljali smo se proti Vrtojbi, tam pa nas je čakalo



Videli smo tudi stare statve.

Foto: Levstik



Škržati so sicer plašne živalce, a čebelarjev se ne bojijo, saj so prileteli tudi na kapo.

Foto: F. Šivic

največje presenečenje. Vse koprive in robide so bile polne sivih metuljkov. Pri nas smo morali zaradi hladnega in deževnega vremena čebele vse poletje krmiti, srečni Franček pa je septembra točil škržatov med. Del izletnikov si je ogledal prekrasen grad Miren in nakupoval v Gorici. Skupaj smo se odpeljali na Erjavčevo kmetijo na odlično kosilo in dobro primorsko vino tokaj. Za konec smo se odpeljali še na Sveto goro, primorsko božjo pot. Frančiškani imajo v cerkvi Marijin muzej. S Svete gore

je prelep razgled na Kanalsko dolino in mesto Solkan. Od zelo prijaznih gostiteljev smo se poslovili in se odpeljali na Vrhniko, da bi si ogledali še tehniški muzej. Za dobro strokovno pripravljen izlet se zahvaljujemo Romanu Kosu in Antonu Šišku. Avtobus z dobro razporeženimi čebelarji je kar prehitro odpeljal proti domu. V spomin na izlet pa ostajajo lepi vtisi, nova spoznanja in fotografije. Prihodnje leto pa verjetno nasvidenje pri čebelarju Janku Pislaku in mlinu na Muri.

PRAZNIK ČEBELARJEV V ŠEMPETRU PRI GORICI

PETER ŽIGON

Približno sto čebelarjev in gostov se je zbralo na slovesni prireditvi v Šempetru pri Novi Gorici. Praznovali so dvajseto obletnico ustanovitve čebelarskega društva in razvitje društvenega prapora. Prireditvev so popestrili učenci osnovne šole Šempeter s prijetnim kulturnim programom. V slavnostnem govoru je predsednik društva predstavil zgodovinski razvoj čebelarske organizacije na Goriškem od ustanovitve prve čebelarske podružnice leta 1908 v Grahovem in prvega samostojnega Čebelarskega društva za Goriško leta 1914 v Gorici, do ustanovitve Čebelarskega društva Šempeter leta 1976. To je nastalo ob razdelitvi Čebelarskega društva Nova Gorica na društvi Nova Gorica in Šempeter. Društvo deluje na območju spodnje Vipavske doline in Krasa. Združuje 120 čebelarjev, ki čebelarijo s skoraj 3000 čebeljimi družinami. Prehojena pot ni bila lahka, vseskozi pa je bila prepletena s prebujanjem narodne zavesti. Največ zaslug za uspešno organiziranost čebelarjev na Goriškem imajo narodnjaki in napredni čebelarji. Še posebej velike zasluge ima domačin Jože Pavletič, poklicni čebelar, ki je deloval med obema vojnama in po vojni. Bil je med pobudniki in zagovorniki organiziranega čebelarjenja, izumitelj na področju tehnologije čebelarjenja in napreden čebelar. Izpopolnil je panj in več vrst čebelarskega orodja.

Botra pri razvitju prapora sta bila župan mestne občine Nova Gorica g. Črtomir Špacapan in župan občine Miren-Kostanjevica g. Zlatko Marušič. Udeležence je

pozdravil tudi podpredsednik Čebelarske zveze Slovenije inž. Franc Šivic. Ob tem slovesnem dogodku smo podelili odličja Antona Janše III. stopnje dvajsetim čebelarjem, ki so člani čebelarske organizacije 25 in več let.

Uradnemu delu je sledilo družabno srečanje in ob zakuski, ki so jo podarili donatorji, je bilo zelo živahno. Čebelarji so izmenjali veliko izkušenj in opozorili na odprta vprašanja, predvsem v zvezi z zdravstvenim stanjem čebel, saj so se goriški čebelarji to jesen prvič spopadli z varoo, odporno na fluvalinat.

Šempetrskim čebelarjem želimo, da bi z lahkoto premagovali tegobe in uspešno čebelarili. Za to slovesnost je ljubiteljica čebel in čebeljih pridelkov ga. Marica Narkst napisala tole prigodnico:

*Nekoč je čebelja družina
odletela na nedeljski izlet čez
Col in Vipavsko dolino
v Šempeter na sladki obed.*

*Bila je pomlad.
Opojno je akacija dehtela.
Od cveta do cveta je družina hitela
in take gostije ni še nikdar imela.*

*Potem so v grmovju, kjer raste osat,
na listih novo sladico odkrile.
Gostitelj jim bil je medeni škržat
in mano z rosnih listov so pile.*

*To bil je praznik čebelje družine;
so igrali škržati na svoja glasbila,
akacija s cvetjem jih je okrasila,
čebele plesale so, pile in pele ...*



Slavnostni govornik g. Peter Žigon je dolgoletni predsednik čebelarškega društva Šempeter.

Foto: Šivic



Med dobitniki priznanj je tudi najstarejši član društva France Sakida iz Šempasa. Foto: Šivic

Ob koncu gostije matica modro odloči:

Tu bomo odslej -
na Krasu, ob Vipavi in Soči.

Tu med naj škržatni in akacijev se toči.

Iz ene družine tritisoč družin
se tod je doslej narajilo.

Dobile so panje in dobre ljudi,
stodvajset čebelarjev jih je posvojilo.



Botra pri razvitju prapora sta bila župana Nove Gorice in Mirna-Kostanjevice. Foto: Šivic

In kot se spodobi veliki družini
pridnih čebel in dobrih ljudi,
razvili so prapor.

In ob medicini naj iz srca zadoni:

Še dolgo naj tod
v sožitju z naravo, ljudmi
čebelja družina živi!



Novi društveni prapor bo spremljal svoje člane po veselih in tudi manj veselih poteh.

Foto: Šivic

TEKMOVANJE ZA NAJLEPŠI ČEBELNJAK V OBČINI ILIRSKA BISTRICA

IVAN SKRT

Na eni od sej upravnega odbora našega društva sem bil določen za vodjo komisije za oceno najboljšega čebelnjaka na območju našega društva, v katerem je že skoraj 90 članov. V komisijo sta bila določena še člana UO Stanislav Vatovec in Jože Keš.

Za tekmovanje je bilo prijavljenih pet čebelnjakov oziroma čebelarjev: Jože Iskra, Stanislav Vatovec, Emil Vičič, Stanko Renko in Ivan Sajina.

Z vsemi člani komisije smo neko avgustovsko nedeljo pregledali in ocenili vseh pet čebelnjakov in soglasno odločili, da si prvo mesto zasluži čebelnjak Jožeta Iskre, čeprav so bili vsi prijavljeni čebelnjaki vzorno urejeni.

Jože Iskra ima svoj čebelnjak v bližini vasi Zabiče, ob cesti Zabiče-Gomanci. Čebelnjak je odlično urejen, v njem pa je 60 AŽ panjev ter 15 prašilčkov, na videz vse zdrave in močne družine. Čebelarji tudi z desetimi nakladnimi panji, s katerimi je za poskušino začel v zadnjih dveh letih. Kot pravi, mu zelo dobro uspevajo. Poleg omenjenega ima v neposredni bližini kontrolni panj z enim satnikom in v njem je vedno mogoče videti, kje in kako dela matica. To je posebej zanimivo za šolsko mladino, zato se med letom večkrat oglasi pri njem.



Čebelar Jože Iskra ima že navdušenega naslednika - vnuka.

Jože Iskra v čebelnjaku vodi evidenco o razvoju v čebeljih družinah in o večletni čebelji beri. Prav tako ima tudi vso potrebno opremo za uspešno čebelarjenje. Njegov čebelnjak stoji na njegovi zemlji, čebel pa ne prevaža. Ne čaka samo na dobre razmere v naravi, temveč tudi sam ureja pasišče v neposredni okolici čebelnjaka. Doslej je nasadil 50 divjih češenj, 50 akacijevih grmov, 50 lip, 300 mladih smrek, 100 vrb in 50 drugih medovitih grmov. Ob



Čebelarji člani ČD Ilirska Bistrica čestitamo našemu članu Jožetu Iskri za prvo mesto.

našem obisku je v okolici cvetelo na tisoče sončnic. V bližini je tudi potoček z bistro vodo.

Na tej podlagi je komisija soglasno ocenila, da je čebelnjak Jožeta Iskre najlepše

urejen čebelnjak na območju ČD Ilirska Bistrica.

Kot vzoren čebelar je Jože Iskra prejel na občnem zboru ČD decembra lani primerno pohvalo in praktično darilo.

ČEBELARJI!

Obveščamo vas, da trgovina MEDEX v Krškem ne obratuje več. Za vas in vaše čebelice pa skrbimo v HRASTJU PRI CERKLJAH ob Krki v trgovini "NATALIJA".

Želimo se z vami spoznati in vam prisluhniiti.

Informacije na telefon (0608) 69 251

**Trgovina in okrepčevalnica
"NATALIJA"
Hrastje 1B, Cerklje ob Krki**

VABILO NA ČEBELARSKO RAZSTAVO "PO ČEBELAH SE VIŽEJ"

Ob 70. letnici Čebelarske družine Ruše vabita ČD Ruše in čebelar Marjan Čepe čebelarje, ljubitelje narave in šolsko mladino na ogled 2. samostojne čebelarske razstave

"Po čebelah se vižej",

ki bo v Kulturnem domu v Rušah, Falska c., od 22. do 24.marca 1997, od 9 do 18 ure.

Program: Otvoritev razstave in proslava 70. letnice ČD Ruše s kulturnim programom bo v soboto 22. Marca ob 9 uri. 10.30 - 12.30 predavanja o čebelarstvu - mag. Malči Božnar ;Pomen in vloga čebeljih pridelkov v prehrani ljudi in Vida Lešnik dr. vet. med. ; Najnovejša dognanja na področju zdravstvenega varstva čebel.

Med razstavo bodo predstavili čebelarjenje v AŽ panju g. Janez Brvar, v Kirarjevem panju g. Ivan Flac in v nakladnem panju g. Anton Vrčko

Vabimo tudi čebelarje, ki bi želeli s svojimi razstavnimi izdelki sodelovati na razstavi, da pokličejo na telefon 062- 671 592 g Čepeta. Razstavni prostor je brezplačen, vstopnine ni.

JOŽE RIHAR s.p.

ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

-izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel, osem satna kasetna točila
-meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, na zalogi pa imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah - pričrajte se.

izdelujemo satnice in kuhamo voščine

Jože Rihar, Gabrje 42, 1356 Dobrova; tel/fax: 061/ 641-106

Mali oglasi



- PRODAM prikolico z 12 AŽ panji z čebelami in 10 LR panjev. Čebele so zdrave in močne, telefon 068 44 140.
- PRODAM električni topilnik voščin (Logar) in 2 električna motorja (Iskra in nemški), telefon. 069 75 033.
- PRODAM TAM 4500 predelan v čebelnjak z atestom in v voznem stanju za 1000 DEM, telefon 061 12 74 558 po 19:00 uri.
- PRODAM 43 naseljenih AŽ panjev na prevoznem kontejnerju, telefon 061 482 306.
- PRODAM 10 AŽ naseljenih 9 in 10 S, Franc Jamnik, Sora 36, 1215 Medvode.
- PRODAM prikolico z 12 AŽ panji in 30 rabljenih AŽ 10 S, telefon 061 662 666.
- PRODAM čebelje družine na 4, 5 in 9 satih, 063 793 147.
- PRODAM električni motor za 4 satno točilo; gozdni in akacijev med, telefon 061 484 960.
- PRODAM prikolico za prevoz 16 AŽ 10 S. Prikolica ima naletno zavoro in atest, telefon 061 59 528 popoldne.
- PRODAM kombi IMV predelan v prevozni čebelnjak za 20 AŽ panjev, telefon 064 403 012.
- PRODAM 42 naseljenih AŽ panjev v kontejnerju s kamionom ali brez, telefon 064 77 634.
- PRODAM več zdravih, močnih, pregledanih čebeljih družin na 9 AŽ S, Zuglič, Srednja vas - Poljane 064 585 428.
- POCENI prodam TAM 170 T 74 letnik, nosilnosti 7,8 tone, telefon 064 682 536.
- PRODAM več čebeljih družin na 5 in 10 AŽ satih, telefon 064 331 747.
- POCENI, skoraj zastoj prodam predelan kamion za prevoz 62 AŽ panjev na 10 S, TAM 5000 mlademu čebelarju začetniku, Lojze Miklič, Hudourniška pot 22, Ljubljana, 061 12 72 632.
- UGODNO prodam ca 30 naseljenih AŽ panjev, pocinkane sode, omare za satje, telefon 061 778 492.
- ZARADI smrti prodamo družinsko čebelarstvo z vso opremo ter ca 8 naseljenih AŽ panjev, telefon. 061 13 74 493.
- PRODAM čebelnjak za 10 AŽ 10 S, zadnja vrata nudijo tudi streho pri pregledu čebel, cena 400 DEM, telefon 061 762 359.
- PRODAM naseljene LR panje, AŽ prašilčke in AŽ družine na satju, telefon 064 721 271.
- PRODAM 10 čebeljih družin na AŽ satju z mladimi maticami, telefon 061 612 428.
- KUPIM 3 nakladne panje - naseljene ali prazne, tel 062 601 302
- PRODAM kontejner za 28 AŽ na 10 S, 14 naseljenih položk, akacijev med in propolis, tel. 067 85 287
- PRODAM Magirus Deutz z nadgradnjo in 15 praznih AŽ-Grajševih panjev, telefon 069 - 46 512

SERIJE DIAPOZITIVOV V PRODAJI

Na željo komisije za čebelarstvo pri ČZS smo izdelali nove serije diapozitivov, ki so primerne za teoretični pouk čebelarstva v čebelarstvih krožkih na šolah, prav tako pa tudi za predavanja članom čebelarstev. Izdelali smo naslednje serije:

BIOLOGIJA ČEBEL (72 diapozitivov), BOLEZNI, ŠKODLJIVCI IN ZASTRUPITVE ČEBEL (72), ČEBELJA PAŠA (72), GOZDNO MEDENJE (36), ČEBELJI PRIDELKI (36), PREVAŽANJE ČEBEL (36), VZREJA MATIC (36), SLOVENSKI ČEBELNJAKI (26), ČEBELARJENJE V AŽ PANJU (36), ČEBELARJENJE V NAKLADNEM PANJU (36).

Serijski diapozitiv stane 5.000 SIT, serija z 72 diapozitivi pa 10.000 SIT. V ceno nista vključena prometni davek (približno 10 odstotkov cene serije) in poštni stroški. Rok dobave je 14 dni od dneva naročila. Naročila sprejema: FRANC ŠIVIC, Ul. Padlih borcev 31, 1000 Ljubljana.

Vsem serijam so priložena tudi kratka besedila z opisi vsebine posameznih posnetkov. Priporočamo, da predavatelji besedila priredijo glede na starost poslušalcev. Izkušnje kažejo, da so posnetki primerni tako za mladino, kakor tudi za izobraževanje izkušenih čebelarjev, prilagoditi oziroma zamenjati moramo le spremno besedilo.

Franc Šivic

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
Telefon – fax: (061) 152 46 77



IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadilnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarški pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojšča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov)

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

Logar

ČEBELARSKA TRGOVINA

Za lažje topljenje medu vam nudimo:

ELEKTRIČNE GRELCE MEDU

- možnost nastavitve temperature od 0 - 100°C
- s pravilno nastavitvijo temperature se ognete pregrevanju medu
- zaradi velike površine grelnega telesa se med hitro topi
- moč električnega grelca: 2000 W
- garancija 1 leto

Električni grelec za med ima pridobljene vse slovenske ateste.

Delovni čas:

vsak dan od 8.00 do 12.00 ure
in od 14.00 do 18.00 ure
ob sobotah od 8.00 do 12. ure



LOGAR TRADE, čebelarstvo, proizvodnja in trgovina, d.o.o.
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel. (064) 411 663, faks: (064) 411 499



**APIS M & D.D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7**

61360 VRHNIKA

telefon: (061) 751-282

Odprto: od 9.-12. in 16.-18. ure

**PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V NEPRODUŠNIH PLASTIČNIH VREČAH**

Vse čebelarje in čebelarstva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- Urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
- Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
- Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami (nad 300 kg)
- Iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
- Po ugodni ceni odkupujemo pretopljen čebelji vosek
- Nudimo satnike vrstane 6x, limane, zbite
- Cena predelave voska je od 210 do 240 SIT/kg
- odkupujemo vosek po 600 do 720.- SIT/kg

ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.-12. IN OD 16.-18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.-12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo čebelje družine na petih, sedmih in desetih satih.

- izdelujemo beljakovinske povnovredne pogače za krmljenje čebel, po želji z dodatkom zdravil.

- NOVO! -

Nudimo vam ves čebelarski repro material.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 1000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126-13-35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Lojze Peterle, inž. Marjan Debelak, prof. Janez Mihelič, dr. Jože Šnajder, dr. Janez Poklukar, dr. Aleš Gregorc.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, dr. Jurij Senegačnik, dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, inž. Marjan Debelak, dr. Aleš Gregorc in dr. Janko Božič.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za nečlane je za leto 1997 4.500,00 SIT. Posamezna številka stane 450,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.000,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cena reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 50.000,00 SIT, v sredini 30.000,00 SIT, pol strani 15.000,00 SIT, četrt strani 7.000,00 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 5- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celotno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarkega žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) je mesečnik Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR, p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

PRODAM čebele s panji 4 - 10S, 1 - 9S, in 4 - 7S, ter rabljeno čebelarstvo opremo, tel. (061) 14-02-279.
UGODNO prodam prevozni čebelnjak TAM 5000. Cena 2000 DEM, tel. (062) 31-046.
PRODAM 10 novih AŽ 10S panjev. Za 5 in 7S prašilčke pa sprejemam naročila, tel.: (061) 50-918.
PRODAM montažni čebelnjak za 8 AŽ s kovinskim podstavkom in streho, tel. (068) 81-429.
PRODAM 10 novejših naseljenih AŽ panjev. Čebele so zdrave z maticami 96, tel. (066) 24-841.

POVERJENIKI ZA PAŠO

Poverjenik za pašo na resi na Idrijskem in Cerkljanskem je: Andrej Černilogar, Bukovo 58, Cerkno, telefon (065) 79-829.

NOVO! V mesecu marcu bomo organizirali tri krajše čebelarstvo delavnice:

- A. 13. marec:** *Kaj privede do rojenja, kako je regulirana priprava na roj in kako poteka rojenje.*
 dr. Janko Božič, Oddelek za Biologijo - BF
- B. 20. marec:** *Razvoj novih metod odkrivanja čebeljih bolezni.*
 dr. Aleš Gregorc, VF
- C. 27. marec:** *Vpliv rojenja na uspešnost čebelarjenja.*
 dr. Janez Poklukar, KIS

Delavnice bodo od 18. do 20. ure v prostorih Oddelka za biologijo, Biotehnična fakulteta, Večna pot 111. Namenjene so čebelarjem predavateljem, mentorjem krožkov, vzrejevalcem matic in drugim čebelarjem, ki žele poglobiti svoja znanja. Pošljite prijavnico z vašim naslovom in telefonsko številko na naslov: dr. Janko Božič, (za čebelarstvo delavnice), Oddelek za biologijo, p.p. 2996, 1001 Ljubljana. Navedite, katere dni želite sodelovati! Pohitite, število mest je omejeno s prostorom.

ČEBELARSKO DRUŠTVO MORAVSKE TOPLICE OBVESTILO PREVAŽALCEM

Obveščamo čebelarje prevažalce, ki nameravajo pripeljati čebele na akacijevu pašo na področje našega društva (naselja oz. kat. občine: Martjanci, Noršinci, Sebeborci, Krnci, Andrejci, Moravske Toplice, Martjanci, Tešanovci, Suhi vrh, Vučja Gomila, Ivanci, Bogojna, Filovci, Bukovica), da razpisujemo stojišča za akacijevu pašo.

V vlogi naj bo navedeno število panjev in kraj stojišča, kar bo društvo v skladu z možnostmi upoštevalo pri izdaji dovolilnic. Po prejemu dovolilnice se mora čebelar o dovozu čebel sam dogovoriti z lastnikom zemljišča.

Pisne vloge pošljite na naslov: ČEBELARSKO DRUŠTVO MORAVSKE TOPLICE, LEŠČE 4, 9226 MORAVSKE TOPLICE do 20. aprila 1997.

Predsednik : Stanko Čiček

Čebelarstvo zadruga

NEKAR

Avsečeva 5

1 122 Ljubljana

☎ (061) 484 842 (Švigelj Anton)

☎ inf. pred 8 uro in po 20 uri

☎ (061) 159 08 94 (Seražin Boris)

Na zalogi

- Kozarci za med velikosti:

720 ml 32 Sit

370 ml 23 Sit

- Kovinski pokrovi Twist OFF

fi 82 mm 11 Sit

fi 66 mm 9 Sit

- Kartoni za kozarce 60 Sit

- Vreče za 200 l sode za med, za higiensko spravljanje medu v kovinskih sodih.

Prevzem kozarcev in pokrovov samo ob torkih

Ponudba velja do odprodaje zalog.

HACKLER LUKNJALO

Najbolj učinkovita naprava za odkrivanje medu.
 Luknjalni obročki so narejeni iz ustrezne plastike, držalo iz nerjavečega jekla.
 Na razpolago so 4 dolžine (tipi):

Model širina valja v mm	Cena SIT
50.8	5.800
108	6.800
130	7.500
152	8.400
203	9.000



J. ŠIMEC

Ljubljana, Prešernova 15

Telefon: (061) 125 94 61